

Partiet De Kristnes handlingsprogram 2017-2021

Partiet De Kristne ble stiftet for å fremme de grunnleggende verdiene som har gjort Norge til et trygt, stabilt og fremgangsrikt samfunn gjennom generasjoner. En del av disse verdiene har forvitret de siste årene, og det har gitt oss lover som bare for en generasjon eller to siden var helt utenkelige. Når Partiet De Kristne tar kampen om Norges framtid, vil det helt naturlig bli et fokus på en del av disse sakene. Vår visjon strekker seg likevel lenger enn til noen utvalgte symbolsaker. Vår ideologi er dypt forankret i Bibelen og det judeo-kristne verdensbildet, preget av respekt for livet, individets frihet og hver enkelts ansvar for eget liv og sin nestes ve og vel. Dette fundamentet legger en grunn for en sunn og solid utvikling av hele samfunnet, og vi kan derfor tilby en bred plan og en helhetlig politikk for dette landet.

1. Ekteskap og familie

Partiet De Kristne mener solide ekteskap og familier er den viktigste byggesteinen for et sterkt og sunt samfunn. Vi vil løfte fram det livslange, monogame forholdet som norm og ideal, og definere ekteskapet som en livslang forening mellom én mann og én kvinne. Vårt mål er sterke, robuste familier med sterk foreldrerett og eierskap til egne barn, og med stor frihet til å innrette sine liv som de ønsker.

Alle barn har rett til både en mor og en far, og til å kjenne sitt eget opphav. Vi vil derfor motarbeide alle forsøk på å gjøre barn til et objekt som skal produseres utenom den trygge rammen av en biologisk mor og far. Det er viktig at hele lovverket, både ekteskapsloven, adopsjonsloven, barneloven og bioteknologiloven, bygger på prinsippet om at alle barn har rett til å vokse opp med begge sine biologiske foreldre.

1.1 Kjønn

Partiet De Kristne vil tydelig anerkjenne naturens to kjønn, og løfte fram forskjellen i alle livets faser. Et mindretalls subjektive opplevelse av kjønnsidentitet skal ikke slette ut den allmenne orden og gjøres til norm for det store flertallet. Vi vil som bærende prinsipp i all lovgivning forholde oss til de objektive størrelsene mann og kvinne, og heller lage unntaksordninger der det måtte være nødvendig.

1.2 Ekteskapet

Partiet De Kristne mener det monogame, livslange forbund mellom mann og kvinne er det beste grunnlaget å bygge samfunnet på, og det eneste naturlige utgangspunkt for reproduksjon. Denne forståelsen av ekteskapet har lange, ubrutte tradisjoner i Norge og i resten av verden, og Partiet De Kristne mener det er rett og viktig å gi denne samlivsformen en juridisk særstilling også i framtiden. Partiet De Kristne vil også anerkjenne de åpenbare forskjellene mellom mann og kvinne, og gi begge kjønn rom til å leve ut sine naturlige roller på egne premisser. Likestilling skal være frihet og like muligheter, ikke et krav om identiske liv.

1.3 Barn

Barn skal ha samme vern om liv og helse som voksne. De skal ha den nødvendige trygghet og stabilitet gjennom alle faser av oppveksten, så de kan trives og utvikle seg etter egne evner og forutsetninger. Partiet De Kristne vil legge til rette for at barn i størst mulig grad kan være sammen med foreldrene i de tidlige leveår, og på den måten danne sterke og nære bånd til egen familie. Dagens ordning med fødselspermisjon bør videreføres, men hvem av foreldrene som skal være hjemme med barnet, bestemmes av foreldrene. Ved småbarnsadoptsjon gjelder samme permisjonsregler som ved fødselspermisjon.

Partiet De Kristne er av den oppfatning at barn bør vokse opp med både mor og far, og vil derfor ikke tillate at likekjønnede par får adoptere, benytte kunstig befruktning eller fungere som fosterhjem. Kunstig befruktning skal være forbeholdt tokjønnede ektepar som av helsemessige grunner har problemer med å få barn.

1.4 Andre samlivsformer

Selv om Partiet De Kristne mener det tradisjonelle ekteskapet mellom mann og kvinne er den beste og mest stabile samlivsformen, må vi forholde oss til at noen velger andre måter å leve livet på. I tilfeller der barn kan bli en naturlig del av bildet, mener vi det er behov for å ha gode juridiske ordninger både for arv og oppløsning av forhold. Samlivsformer som ikke naturlig involverer barn, mener vi tilhører den private sfære, og trenger ikke anerkjennes eller reguleres av lovverket.

Partiet De Kristne vil:

- Kreve en offentlig utredning i forhold til den kjønnsnøytrale ekteskapsloven,
- og arbeide for at den skal reverseres
- Likestille foreldrenes rettigheter som omsorgspersoner ved samlivsbrudd
- Styrke stamcelleforskningen på stamceller fra fødte mennesker
- La foreldre dele foreldrepermisjonen seg imellom som de selv ønsker
- Si nei til alle former for surrogati og eggdonasjon
- Si nei til sæddonasjon
- Si nei til forskning på befruktete egg

1.5 Barnehage

Partiet De Kristne har det grunnleggende syn at barn trenger å tilbringe mest mulig tid med sine foreldre når de er små. Vi mener det er uheldig at barnehage i vårt samfunn er blitt normen snarere enn unntaket, og vil arbeide for at mødre kan være hjemme og ta seg av sine egne barn de første leveårene.

Det er etter vår mening et risikabelt eksperiment å institusjonalisere en hel generasjon fra de er helt små. Det bør heller ikke feste seg et inntrykk av at barn ikke trenger solide relasjoner med sine aller nærmeste.

Profesjonell omsorg kan aldri erstatte kjærligheten fra dem barnet hører til. Partiet De Kristne mener dagens utbredte bruk av barnehage svekker samhold og tilhørighet i familien, og slik virker oppløsende på en av samfunnets viktigste byggesteiner.

Når det er sagt, er det viktig at tiden som likevel tilbringes i barnehagen er best mulig for barnet. Barnehagen skal ikke forskuttere skolen rent faglig, men gi barn en trygg og god omsorg, og samtidig stimulere til lek og sosial utvikling på barns premisser. Barnehagene må derfor ha mest mulig kvalifisert og stabilt personell, gode fasiliteter og mange nok voksne på jobb hver dag. Barnehagene skal være trygge for barna ved at det alltid er tilstrekkelig personale til stede, vikarer blir brukt ved sykdom, arealforskriftene blir fulgt ute og inne, og ved at leker og utstyr er godkjent.

Vi mener at eventuell utbygging og drift av barnehager er en oppgave for markedet eller det sivile samfunn. Men så lenge det offentlig finansierer barnehager, bør den samme summen gå til familier som ikke benytter seg av dette tilbudet. Denne summen må baseres på det totale kostnadsbildet, og være den samme for alle barn uten behovsprøving. Vi ønsker dermed en stykkprisordning der pengene følger barnet. Det vil si at foreldrene kan bruke pengene til offentlig barnehage, til privat barnehage, til privat barnepass eller som kontantstøtte. Denne stykkprisen vil da erstatte dagens kontantstøtteordning, og betales ut skattefritt til dem som ikke benytter barnehage opp til et nærmere angitt tak.

Vårt langsiktige mål er imidlertid at hver familie betaler mindre skatt, og at nødvendig barnehageutbygging reguleres av det frie markedet.

Partiet De Kristne vil:

- Utrede hvilke strukturelle endringer i samfunnet som gjør at begge foreldrene føler at de må i arbeid mens barna er små
- Legge til rette for at foreldre som ønsker det selv kan ta seg av sine barn mens de er små
- At det skal være naturlig å gjøre barna kjent med bibelfortellinger og tradisjonelle, kristne barnesanger også i barnehagen
- Opprettholde minimumskrav til bygg og personell før godkjenning av barnehager
- Innføre maksimaltid for barn i barnehage
- Si nei til døgnåpne barnehager
- Legge til rette for bygging av private barnehager
- Likestille offentlige og private barnehager økonomisk
- Legge til rette for at større arbeidsplasser organiserer egne barnehager i tilknytning til egen bedrift (på dagtid)

2. Retten til liv

Partiet De Kristne anser respekten for livets ukrenkelighet å være basisen for et trygt og velfungerende samfunn, og retten til liv selve grunnlaget for alle andre rettigheter. Vi vil derfor arbeide utrettelig for at livet skal vernes fra unnfangelse til naturlig død.

2.1 Vern om det ufødte liv

Partiet De Kristnes mener at provosert abort er å ta liv, og ikke skal være tillatt etter norsk lov. Vi vil derfor arbeide for at dagens abortlov («Lov om svangerskapsavbrudd») avvikles til fordel for en grunnlovsfestet rett til liv fra unnfangelse til naturlig død.

Vi vil at alle barn i Norge skal bli født og få vokse opp i trygghet. Partiet De Kristne vil derfor arbeide så bredt som mulig for å få ned aborttallene, gjennom både økonomi, helsevesen, jus, sosiale strukturer og holdningsskapende arbeid. Vi vil blant annet se grundig på årsakene til abort i Norge, og sette inn tiltak som kan hjelpe gravide å fullføre sitt svangerskap. Vi vil legge til rette for frivillige organisasjoner som arbeider for å hjelpe vordende mødre. Vi vil også se på økonomiske tiltak som vil gjøre det lettere for enslige gravide å bære fram barnet, og gjøre det enklere med innenlands adopsjon når målet er at et barn kan bæres frem.

Både det offentlige og den aktuelle fastlegen skal plikte å informere gravide om barnets utvikling, om eksisterende støtteordninger, om de etiske betenkelighetene med abort og om mulige senskader for mor. Det skal også informeres grundig om mulige psykiske og følelsesmessige konsekvenser på lang og kort sikt, fortrinnsvis for både mor og far.

Gravide skal ha rett på en samtaletime med kvalifisert helsepersonell tidlig i graviditeten. Denne skal ha fokus på juridiske rettigheter og muligheter for praktisk og økonomisk hjelp. Leger og annet helsepersonell skal ikke på eget initiativ foreslå abort for en gravid pasient.

Partiet De Kristne vil kreve at myndighetene straks gjør nødvendige presiseringer i dagens abortlov, for å hindre at mor kan få fjernet det ene fosteret når hun er gravid med mer enn ett barn.

2.2 Reservasjonsrett

Så lenge provosert abort er tillatt i Norge, skal det være full reservasjonsrett for alt helsepersonell. Ingen skal føle noe juridisk eller emosjonelt press til å delta i et inngrep som strider mot deres samvittighet.

2.3 Aktiv dødshjelp

Partiet De Kristne mener livet er ukrenkelig fra unnfangelse til naturlig død. En naturlig konsekvens av dette, er at vi vil bekjempe alle skritt i retning av aktiv dødshjelp i Norge. Vi mener det i enkelte tilfeller kan forsvares å avslutte livreddende behandling, men ikke aktivt å avbryte et annet menneskes liv.

Partiet De Kristne vil:

- Grunnlovsfeste retten til liv fra unnfangelse til naturlig død
- Arbeide for å stramme inn dagens abortlov
- Arbeide for lovendringer som kan bidra til å senke aborttallet i Norge
- Forby tvillingabort med umiddelbar virkning
- Legge bedre til rette for innenlands adopsjon
- Opprettholde engangsstønaden til mødre uten rett til barselpermisjon
- Gjennom skole og helsevesen øke bevisstheten rundt konsekvensene av uforpliktende seksuell omgang
- Legge til rette for organisasjoner som driver opplysningsarbeid for gravide
- Si nei til forskning på stamceller fra ufødte barn
- Si nei til blodtesten NIPT

3. Tro og livssyn

Alle mennesker, enten man er religiøs eller ikke, har et grunnleggende syn på livet og verden. Med dette følger et sett verdier og holdninger som preger avgjørelser og legger føringer for adferd. Det fins ikke nøytral grunn; vi tar alle med oss den vi er og det vi mener inn i alle livets situasjoner. Partiet De Kristne mener derfor at det hverken er mulig eller ønskelig å gjøre tro og personlige overbevisninger til en privatsak. Man er den man er i alle livets sammenhenger, og man skal ha rett til både å praktisere og forfekte sin tro i frihet.

Partiet De Kristne ønsker fortsatt et administrativt skille mellom kirke og stat, men vil bevare et kristent verdigrunnlag i Norge. Vi vil bekjempe forsøk på å gjøre ateisme og humanisme til styrende livssyn i det offentlige rom. Det gjelder også ideologier hvis praksis kommer i strid med menneskerettighetene og norsk lov.

3.1 Statens fundament

Partiet De Kristne vil at det i Grunnloven skal framgå tydelig at den norske staten fortsatt skal bygge på verdiene i den judeo-kristne kulturarven som har preget samfunnet og menneskene i Norge fra kristenretten ble satt på Moster i 1024 og frem til i dag. Her er morallovene i De ti bud, menneskeverd, personlig ansvar og nestekjærlighet viktige elementer.

Staten skal legge til rette for at alle innbyggerne kan utøve sin tro i frihet og trygghet, men bør sikre de grunnleggende verdiene som har skapt det samfunnet vi har formet gjennom generasjoner. I dette mandatet ligger en plikt til å fremme kunnskap om vår kristne arv, og en forståelse av nasjonens kristne identitet og symbolbruk. Kristentroen og betydningen av denne bør løftes fram i det offentlige rom. Partiet De Kristne mener derfor at Staten i alle naturlige sammenhenger skal fremme kristen kultur og identitet, og på den måten danne et bolverk mot holdninger og menneskesyn som strider mot denne arven.

3.2 Religionsfrihet

Partiet De Kristne legger stor vekt på menneskers rett til selv å velge sin tro og sitt livssyn. Vi vil skape et samfunn der alle mennesker kan praktisere sin tro fritt så lenge den ikke fordrer handlinger som bryter med norsk lov. Loven skal på sin side ikke legge flere hindringer i veien for religionsutøvelse enn nødvendig for å sikre alle det alminnelige rettsvern. Loven skal med andre ord ikke misbrukes til å kneble religiøse ytringer og snevre inn retten til tro og tale.

Partiet De Kristne mener norsk lov må sikre alle trossamfunn full frihet i alle lære- og ansettelsessaker. Vi vil imidlertid avvise alle forsøk på å utvikle parallelle lovverk og religiøse domstoler i Norge, slik vi ser konturene av andre steder i Europa. Vi vil heller ikke tillate offentlig bruk av religiøse plagg som virker undertrykkende, truende eller som er egnet til å skjule bærerens identitet.

3.3 Politisk islam

Den friheten som lenge har kjennetegnet det norske samfunnet er ikke vunnet én gang for alle, og kan ikke tas for gitt. De må stadig forsvares og kjempes for. Det er få ting som utfordrer den vestlige forståelsen av frihet så mye som politisk islam og framveksten av islamisme i vårt land og i vår verdensdel. Det har vist seg vanskelig å diskutere, kritisere og utfordre innhold og praksis i denne ideologien uten å bli møtt med vold og trusler om vold. I et fritt og demokratisk samfunn må det være høyde for å uttrykke både skepsis og kritikk av andres tro og verdier uten å skremmes til taushet. Islamisme truer også trosfriheten, da det er et uttalt forbud i Islam mot å forlate troen eller konvertere til en annen religion.

Framveksten av islamistiske miljøer i Norge har også økt terrorfaren, da enkelte muslimske talsmenn åpent har hyllet islamsk terrorisme og fremmet trusler mot norske borgere. Partiet De Kristne mener det er nødvendig å adressere disse utfordringene for å bevare Norge som et land mennesker kan flykte til, og ikke må flykte fra.

3.4 Den norske kirke

Den norske kirke har i generasjoner vært et sted for gudsdyrkelse, fellesskap og trosopplæring for store deler av det norske folk. Fortsatt er et overveldende flertall av befolkningen medlem i Kirken, og for mange har den en sentral plass i livets betydningsfulle øyeblikk. Partiet De Kristne ønsker en kirke som er herre i eget hus, og støtter derfor et administrativt skille mellom kirke og stat. I prinsippet mener vi alle religiøse samfunn bør være økonomisk og administrativt adskilt fra Staten, og på den måten frie og uavhengige. Vi vil som en konsekvens av dette at Opplysningsvesenets fond føres tilbake til Den norske kirke, sammen med et tydelig ansvar for vedlikehold og rehabilitering av kirker og tilhørende eiendommer.

3.5 Andre trossamfunn

Kristne menigheter og andre trossamfunn dekker mange menneskers åndelige behov, og er ofte en fruktbar ressurs for lokalsamfunnet. Partiet De Kristne mener derfor at staten bør legge til rette for at mennesker kan få trygge og gode rammer rundt utøvelsen av sin gudstro.

Partiet De Kristne vil styrke selvbestemmelse og økonomi for menigheter og trossamfunn. Vi ser det som ønskelig at trossamfunn blir mindre avhengige av statlig støtte, og vil redusere, og på sikt fjerne, tilskudd til tros- og livssynssamfunn. Trossamfunn som oppfyller gitte kriterier kan i stedet få støtte i form av skattelette, momsfrigjøring og gode fratrekkeordninger for frivillige gaver.

Mennesker fra alle religioner og trosretninger skal altså sikres trosfrihet. Partiet De Kristne mener likevel det er legitimt for staten å fremme og ivareta verdier som har lang tradisjon i landet, for på den måten å bevare vår kristne kultur og tankesett.

Partiet De Kristne vil:

- Sikre alle mennesker religionsfrihet
- Sikre at den indre selvbestemmelsesrett forblir reell i alle tros- og livssynssamfunn
- Sikre full frihet til både religionskritikk og religiøse ytringer
- Sikre kristne menigheter vigselfrett og retten til egne vigselfritualer
- Avvikle direkte økonomisk støtte til alle trossamfunn, også Den norske kirke
- Tilbakeføre Opplysningsvesenets fond til Den norske kirke
- Arbeide for å innføre fullt momsfrigjøring for menigheter og frivillige organisasjoner
- Øke skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner, samt utvide ordningen til lokale organisasjoner og prosjekter
- Forby offentlig bruk av religiøse plagg som virker undertrykkende, truende eller som er egnet til å skjule bærerens identitet
- Forby all bruk av hijab i offentlige stillinger
- Avvise alle former for sharialovgivning i Norge
- Forby direkte og indirekte utenlandsk finansiering av moskeer i Norge
- Stenge moskeer som fremmer vold og terror

4. Stat og kommune

4.1 Konstitusjonelt monarki

Norge skal forbli et konstitusjonelt monarki som beskrevet i Grunnloven. Suverenitet skal ikke avgis i strid med Grunnlovens paragrafer 1 og 115.

4.2 Mindre byråkrati

Det er et overordnet mål for Partiet De Kristne å redusere offentlig byråkrati i størst mulig grad. I all forvaltning ønsker vi at saker løses på lavest mulig nivå, og så nær den det gjelder som mulig. Staten skal primært løse oppgaver som ikke kan løses på kommunalt nivå, kommunen primært det som ikke kan løses i familie og nabolag. Dette sikrer størst mulig frihet, mangfold og følelse av eierskap for den enkelte.

Partiet De Kristne vil avvikle fylkeskommunen som administrativ størrelse. Oppgaver som i dag tilfaller fylkeskommunen, legges til henholdsvis kommune og stat.

Partiet De Kristne vil satse tyngre på kommunen som styringsenhet. Dagens ordning innebærer sterke føringer fra sentralt hold, og gir liten frihet for lokaldemokratiet. Vi vil derfor gi kommunene større frihet i forhold til budsjett og tilpasning av regler og forskrifter til lokale forhold.

Partiet De Kristne ser positivt på at kommuner som av historiske, geografiske og demografiske grunner hører naturlig sammen, slår seg sammen til større enheter. Dette bør skje frivillig og uten økonomisk press, etter avstemninger i befolkningen. I slike prosesser må det lages forpliktende planer for hvordan befolkningen lengst unna det nye kommunesenteret skal sikres et godt tjenestetilbud også etter sammenslåingen.

Partiet De Kristne vil også kreve økt bruk av folkeavstemninger i avgjørende veivalg for nasjonen.

4.3 Desentralisering og kostnadskontroll

Partiet De Kristne vil ta hele landet i bruk. Der det er praktisk mulig vil vi legge offentlige institusjoner utenfor Oslo, og gjerne også utenfor det sentrale Østlandet. Dette skaper arbeidsplasser og generell økonomisk vekst i distriktene. Vi vil også påse at toppledere rekrutteres etter kvalifikasjoner alene, og ikke etter geografisk nærhet til hovedstaden.

Direktører og ledere i statlige foretak skal ha konkurransedyktige lønnsavtaler, men vi vil ha tydelige lovreguleringer på lukrative pensjonsordninger og «fallskjermer» i offentlige stillinger.

4.4 Forvaltning og regulering

Partiet De Kristne ønsker at all offentlig forvaltning skal være effektiv og smidig, med enkle og forutsigbare kjøreregler. Hverken næringslivet eller privates rett til å disponere egen eiendom skal detaljstyres. Lovverket skal primært rettes inn mot å lage et romslig rammeverk som gir nøytrale og forutsigbare forhold for alle. Det betyr blant annet at vi vil redusere antall høringsinstanser, begrense innsigelsesretten i arealsaker og lage lover som overlater minst mulig til saksbehandlers skjønn.

Partiet De Kristne ønsker at det skal være mulig for alle å skaffe seg egen bolig uten å måtte binde opp to fulle inntekter i flere tiår. Gjeld knyttet til bolig er den viktigste grunnen til at familier får lite tid sammen. Begge foreldrene må i arbeid, barna må i barnehage og verdifullt fellesskap forsvinner i stress og tidsklemme.

Det er ikke et offentlig anliggende å subsidiere boliger, men myndighetene skal heller ikke drive kostnadene til boligbygging oppover i urimelig grad. Partiet De Kristne vil ha et lovverk som gjør det enkelt og rimelig å bygge egne boliger, og på den måten fremme en variert, naturlig og levende boligmasse tilpasset ulike ønsker og behov. Det må blant annet bli enklere, billigere og raskere å skille ut tomter fra egen eiendom. Det må også bli lettere å bygge egen bolig uten urimelige og kostnadsdrivende særkrav til utforming og tekniske løsninger. Utgangspunktet må være at både private og profesjonelle utbyggere må få bygge det de vil på egen eiendom.

Partiet De Kristne vil:

- Utrede avvikling av fylkeskommunen
- Forenkle offentlig sektor, slik at behandlingstid og kostnader reduseres
- Forenkle Plan- og bygningsloven slik at det blir billigere å bygge nye boliger
- Gi kommunene større råderett over økonomi og arealplanlegging
- Kreve bindene folkeavstemning ved planlagte kommunesammenslåinger
- La offentlig finansierte tjenester driftes av private (anbud) der det er hensiktsmessig
- Innføre svartidsgarantier i all offentlig forvaltning
- Redusere antall statlige innsigelsesinstanser
- Begrense muligheten for innsigelser der planforslag er i samsvar med overordnede planer
- Differensiere 100-meterregelen, slik at den ikke slår urimelig ut i områder med en annen topografi og bebyggelse enn i bynære områder på Østlandet
- Pålegge kommuner med boligmangel å frigjøre egne arealer til boligformål
- Vektlegge lokale interesser ved vern av naturområder
- Liberalisere kravene til utleieenheter/sekundærboliger
- Åpne for privat bygging av studentboliger på samme vilkår som studentsamskipnadene
- Fjerne dokumentavgiften
- Flytte flere statlige arbeidsplasser ut av Oslo
- Lovregulere etterlønninger og pensjonsordninger i offentlige lederstillinger

5. Skole og utdanning

Skolens viktigste oppgaver er å formidle kunnskap og støtte foreldrene i deres oppdragelse av barna. De første årene på skolen har stor innflytelse på et barns utvikling, og legger en grunn for hele resten av livet. Vi mener derfor skolen må ha et sterkt fokus på kunnskap og formidling av de verdiene samfunnet er tuftet på.

Partiet De Kristne mener det er foreldrene som har det overordnede ansvaret for at barna får fostring og undervisning. Den offentlige skolen skal på foreldrenes vegne gi alle barn i Norge et godt skoletilbud med hovedvekt på kunnskap og dannelse. Barnet tilbringer store deler av sin tid nettopp i skolen, og det er viktig at skoledagen fremmer lærelyst, mestring og karakterdannelse. Skolen skal gi den faglige og kulturelle ballasten barnet trenger for å lykkes i familie, arbeid og samfunnsliv.

5.1 Kristendom i skolen

En bred forståelse av kristendommens betydning for utviklingen av norsk kultur er helt vesentlig for å tolke dette samfunnet. Det er derfor viktig at alle elever i norske skoler får en innføring i det grunnleggende innholdet i den kristne lære, og får kjennskap til den kulturelle skatten som har formet norsk litteratur og tankesett i generasjoner. Partiet De Kristne vil derfor at den klassiske kristendomsundervisningen igjen blir en obligatorisk del av læreplanen. Undervisning om andre religioner og filosofier bør på grunnskolen legges inn under samfunnskunnskap.

Partiet De Kristne vil lovfeste elevers rett til å drive organisert, frivillig arbeid og kunne samles i skolens friminutt. Vi vil imidlertid ikke opprette bønnerom eller andre lokaler som utelukkende settes av til religiøs utøvelse. Den kristne lagsbevegelsen og lignende organisasjoner er en positiv faktor for elevers skolehverdag, og skal ikke underlegges unødige restriksjoner.

Partiet De Kristne vil:

- Gi alle elever i norsk skole en solid kunnskap om kristendommen og dens betydning for utvikling av vår kultur
- Legge den generelle undervisningen om religion og filosofi til samfunnsfagene
- Sikre elevers rett til å samles til lagsarbeid og kristen forkynnelse også på skolen

5.2 Foreldreretten

Partiet De Kristne mener det til syvende og sist er foreldrenes rett og ansvar å påse at barna får den undervisningen de trenger. Vi vil derfor opprettholde den grunnleggende tanken i lovverket at det i Norge er opplæringsplikt, ikke skoleplikt. Med dette følger at foreldre selv skal få velge hvor og hvordan barna undervises. Dette betyr igjen at det i Norge må være full anledning til å starte og drive friskoler, både ut fra alternativ pedagogikk og på religiøst grunnlag. Skolen utgjør en stor del av barnas hverdag, og valg av skole er derfor viktig for mor og fars rett til å velge oppdragelse i tråd med egen overbevisning.

5.3 Offentlige og frittstående skoler

Partiet De Kristne mener det offentlige må påse at alle barn i Norge har et godt skoletilbud. Vi vil derfor arbeide for å styrke også den offentlige skolen, både med tanke på faglig innhold og lærerens arbeidsvilkår.

Partiet De Kristne vil styrke frittstående skolars rett og mulighet til å utvikle sin egenart, enten det gjelder pedagogiske metoder eller livssyn. Vi vil ha fri etableringsrett for alternative skoler, så sant krav til faglig kvalitet og kulturell relevans er oppfylt. Friskolene må fortsatt sikres retten til å ansette personale som står inne for den enkelte skoles egenart. Vi vil for øvrig fjerne det kunstige skillet mellom friskoler og private skoler som fins i dagens lovverk.

Partiet De Kristne ser det som en selvfølge at offentlige og private skoler likebehandles økonomisk. Pengene skal følge eleven, uavhengig av om eleven går i offentlig eller privat skole. Slik blir eleven en inntekt for skolene, og det blir større likebehandling mellom private og offentlige skoler. Alle kostnader, også hus- og investeringskostnader, må legges til grunn for tilskuddsberegningen. Elever som på grunn av særskilte behov trenger større ressurser, vil følges av et tilsvarende tilskudd.

Foreldre som av ulike grunner ønsker å undervise barna sine hjemme, skal selvsagt ha full frihet til dette. Partiet De Kristne vil legge til rette for at hjemmeundervisning skal være enkelt og tilgjengelig, og vil se på mulighetene for å lage egne opplegg som tilbys foreldre som en frivillig støtte. Den offentlige finansieringen skal fortsatt følge eleven, og utbetales foreldrene ved semesterstart. Hjemmeundervisning

skal være under kommunalt tilsyn. Dette tilsynet skal imidlertid være basert på objektive, faglige kriterier, og ikke gi rom for skjønsmessige vurderinger av ideologisk karakter.

Selv om ingen kunnskapsformidling er verdinøytral, skal læreren i alle sammenhenger tilstrebe å gi elevene en bred og faktabasert undervisning som stimulerer til nysgjerrighet og refleksjon. Teorier må ikke presenteres som dogmer, og alternative paradigmer skal både presenteres og utforskes. Elevene bør for eksempel gjøres grundig kjent med alternativer til evolusjonsteorien, og oppmuntres til å utfordre alle rådende paradigmer innen forskning og undervisning.

Partiet De Kristne vil:

- Verne sterkt om foreldreretten
- Sikre retten til å drive private skoler i tråd med grunnleggende demokratiske verdier
- Likebehandle offentlige og private skoler med hensyn til finansiering
- Innføre en finansieringsmodell der pengene følger eleven og forbudet mot utbytte oppheves
- Gjøre hjemmeundervisning enklere og mer tilgjengelig
- Arbeide for at små og lokale skoler kan overleve, så flest mulig elever kan gå på skole nær hjemmet
- At elever oppfordres til å utfordre vitenskapelige paradigmer og teorier

5.4 Grunnskolen

Foruten familien er skolen kanskje det viktigste stedet vi formes og dannes som mennesker. Her tilbringer vi store deler av dagen i viktige år. Her blir vi kjent med oss selv, her lærer vi viktige holdninger og verdier og her lærer vi å omgås andre mennesker på en måte som tjener oss selv og fellesskapet. Skolen skal ikke bare opplyse flinke hoder, men være en støtte for foreldrene i barnas dannelse som hele mennesker. De første årene må skolen derfor ha som mål å utvikle hele mennesket, etter hvert med økende fokus på kunnskap og formidling av de verdiene samfunnet er tuftet på.

Partiet De Kristne vil fortsatt ha et sterkt faglig innhold i grunnskolen. Gode kunnskaper i norsk, engelsk, matematikk, naturfag og IKT blir stadig viktigere i en internasjonal verden. Kulturell dannelse fordrer også at elevene tilegner seg god kjennskap til norsk og vestlig kultur, språk og historie.

Partiet De Kristne ønsker at norsk grunnskole skal videreføre læreplanen som kom med Kunnskapsløftet. Vi ønsker imidlertid en kritisk gjennomgang av innholdet i lærebøkene med tanke på ideologiske slagsider.

De siste årene har det vært et økt fokus på lærerens autoritet, klasseledelse og disiplin. Det mener vi er viktig, og her har norsk skole fortsatt mye å hente. Det er også viktig at skolen tilpasses de behov som er i samfunnet, og en økt satsing på realfagene er fortsatt nødvendig.

Partiet De Kristne mener det ikke er skolens ansvar å gi fremmedspråklige elever undervisning i eget språk. Vi vil derfor fjerne den lovfestede retten til morsmålsundervisning i skolen.

Partiet De Kristne vil:

- Ha et fokus på kunnskapsformidling i skolen
- Arbeide for bedre disiplin og tydelig klasseledelse
- Si fortsatt nei til generell karaktersetting i barneskolen,
- men innføre karakterer i matematikk, engelsk og norsk i 7. klasse
- Prioritere tiltak mot mobbing
- Øke fokuset på førstehjelp og personlig økonomi på ungdomstrinnet
- Heve inntakskravene til lærerutdannelsen, særlig i norsk, engelsk og matematikk
- Frigjøre lærerne fra flest mulig administrative oppgaver
- Gjøre undervisning i kristendom obligatorisk for lærerstudentene
- Se på tiltak for å få flere mannlige lærere inn på grunnskolen
- Fjerne retten til morsmålsundervisning i skolen
- Opprettholde karaktersetting i norsk sidemål
- Forby all bruk av hijab i grunnskolen

5.5 Videregående skole

Norge har et stort behov for arbeidskraft med realfagkompetanse. Partiet De Kristne vil arbeide for å heve kompetansen i, og interessen for, realfag i den videregående skolen.

Elever som ønsker en yrkesfaglig utdanning bør få smidigere ordninger. Partiet De Kristne mener at det kan stilles forskjellige krav for å komme inn på en videregående skole, avhengig av hvilken relevans de forskjellige karakterer har for videre studier. Det bør være ulik vektning av fag på studieforberedende studier og yrkesfaglig utdanning.

Tilbud om yrkesfaglig utdanning bør også inneholde kortere utdanningsløp på henholdsvis ett og to år. Elever som er klart motivert for å starte i arbeidslivet, bør få anledning til det, men med en mer praktisk rettet yrkesforberedende opplæring av kortere varighet enn grunnopplæringens hovedmodell.

Svært mange elever faller fra i løpet av sin videregående utdanning, noe som er uheldig både for samfunnet og den enkelte. Vi vil derfor se på mulige tiltak for å redusere frafallsprosenten, slik som økt praktisk undervisning og fleksibel skoledag. Det kan også være et alternativ å strekke utdanningsløpet ved å kombinere arbeid og utdanning i større grad enn i dag.

Partiet De Kristne vil:

- Utrede gradert vektning av ulike fag ved opptak på videregående skoler
- Styrke undervisningen i "personlig økonomi" i videregående skole
- Gjeninnføre maksgrense for ureglementert fravær i videregående skole
- Gi elevene i den videregående skolen anledning til å evaluere undervisningen
- Gjennomføre forsøk med anonym retting av tentamen og større elevarbeid
- Stimulere til tettere samarbeid mellom skoler, bedrifter og forskningsmiljøer, og utvikle
- temaskoler på ungdomstrinnet og i den videregående skolen

5.6 Lærerutdanningen

For å skape en god skole trengs det først og fremst dyktige lærere. En god lærer har sterke faglige kunnskaper, men enda viktigere er evnen til å lære andre, utvikle elevens læringspotensial, og aller mest inspirere til god selvinnsikt, arbeidsglede og faglig interesse.

Når skolen lykkes med dette, har hver elev fått en start i livet som gjør at de selv kan finne kunnskapen og få utviklingen som på alle måter kan gjøre dem til gangs menneske i samfunnet.

En lærerstudent må i hele utdanningsløpet få god tilpasset veiledning for yrket, både pedagogisk og faglig. De som underviser ved lærerhøgskolene må selv ha erfaring fra læreryrket, og ha evne og utdanning i god veiledning.

Kravene for å komme inn på lærerutdanningen må skjerpes, kvaliteten på utdanningen forbedres, og tilbudet om etterutdanning og faglig oppdatering for lærerne må utvides og styrkes. Utdanningsløpet bør være fire år

Etter ti år i samme skole skal læreren kunne søke om fri et halvt år med halv lønn for å ta etterutdanning. Om det er ønskelig og tjenlig, kan læreren ta ut studiehalvåret over lengre tid, for eksempel ett år i halv lærerstilling og resten som lønnet studiepermisjon.

5.7 Høyere utdanning

Partiet De Kristne vil videreutvikle Norge som kunnskapsnasjon. For å nå dette målet, må Norge ha et tilbud innenfor høyere utdanning som er konkurransedyktig internasjonalt. Private høyskoler er en viktig del av det norske utdanningssystemet. Partiet De Kristne ønsker at finansieringen av private høyskoler og vitenskapelige høyskoler blir mer likeverdig med de statlige institusjonene. Undervisningsinstitusjonene må kombinere undervisning med forskning, og ha nær kontakt med internasjonale institusjoner med høyt faglig nivå. Studentene bør ta aktivt del i forskningen ved utdanningsinstitusjonene. Institusjonenes forskningsvirksomhet bør finansieres gjennom eget finansieringsopplegg for forskningen i Norge. Ny teknologi åpner for at gode lærekrefter kan benyttes av flere institusjoner.

Høyere læreinstitusjoner skal selv kunne bestemme sitt studietilbud og sin måte å organisere opplæringen på innenfor nasjonale krav og rammer. Universiteter og høyskoler bør selv kunne fastsette opptakskrav til studentene.

Det er nødvendig med større samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, forskningsmiljøer og næringslivet. Det må også ligge et incentiv i finansieringssystemet som oppmuntrer til økt samarbeid.

Partiet De Kristne vil:

- Likebehandle private og offentlige utdanningsinstitusjoner
- Gi full frihet for enkeltskoler til å organisere skolehverdagen med tanke på pedagogisk innhold og satsingsområder

- Styrke høyere utdanning innen utvikling og anvendelse av IKT
- Øke opptakskapasiteten innen ingeniør- og teknologifag

5.8 Forskning

Verden forandrer seg, og skal Norge opprettholde sin konkurransevne internasjonalt må vi satse på forskning og kunnskapsbasert industri. Vi kan nok aldri bli billigst på arbeidskraft, men vi kan bli best på en rekke områder hvor vi allerede har et forsprang på kunnskap og erfaring. Vi må ha som mål å bli en dynamisk, kunnskapsbasert økonomi. Partiet De Kristne mener derfor det må satses tungt på å utvikle fagmiljøer i verdensklasse, og la industri og næringsliv få gode konkurransevilkår internasjonalt. For å få til det må vi både prioritere og tenke langsiktig. Norsk forskningspolitikk må naturligvis prioritere områder der vi allerede har kompetanse, levende næring og/eller fortrinn fra naturens side.

Siden grunnforskningen er viktig for samfunnet som sådan, skal den sikres tilstrekkelige ressurser. De offentlige bevilgningene må være langsiktige og forutsigbare. Forskningen skal være fri og uavhengig, og ikke underlagt politiske føringer og press fra næringsliv eller interessegrupper.

Anvendt forskning omformer ny kunnskap og innsikt til økonomisk salgbare produkter. Partiet De Kristne vil satse mer på kommersialisering av forskning. Dette vil stimulere til innovasjon og økt verdiskaping. Et tettere samarbeid mellom næringsliv og forskningsinstitusjoner er derfor viktig. Spesielt viktig er det å korte ned tiden fra etablering av ny kunnskap til nye produkter når markedet.

Partiet De Kristne mener det er positivt at både privatpersoner og bedrifter donerer penger til allmenntilgjengelige formål. Vi ønsker derfor skattefradrag for slike bidrag. SkatteFunn stimulerer til økt forskningsinnsats fra næringslivet ved at det gis skattefradrag på privat kapital som benyttes til forskning. Vi vil derfor gå inn for at ordningen utvides.

Partiet De Kristne vil stille seg bak Langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Dette er med å gi næringslivet og forsknings- og utdanningsmiljøene forutsigbarhet og langsiktighet.

Partiet De Kristne vil:

- Sikre grunnforskningen i Norge gode og langsiktige rammer
- Forenkle byråkratiet rundt søknad om forskningsmidler
- Etablere et uavhengig forskningsombud som skal sikre at forskning betalt av det offentlige holdes fri fra politisk press
- Identifisere kunnskapsområder der Norge er verdensledende, og sette inn større ressurser her
- Vurdere skattefradrag ved gaver eller investeringer som gis til FoU- baserte bedrifter og grunnforskning etter nærmere fastsatte regler
- Satse videre på SkatteFunn
- Styrke forsknings samarbeid med Israel
- Styrke utvekslingen mellom forskning og næringsliv, og slik legge til rette for innovasjon og næringsvekst
- Øke bevilgninger til FoU
- Innføre skattefradrag for gaver til universiteter og forskningsinstitusjoner

- Finansierte grunnforskning gjennom det offentlige
- At tildeling av forskningsmidler også skal baseres på resultatmåling og prosjektevaluering

6. Kunst, kultur og frivillighet

Kunst og kultur er en viktig del av liv og identitet hos enkeltmennesker og berikende for Norge som nasjon. Partiet De Kristne vil legge til rette for at mennesker i alle aldre kan utfolde seg og nyte kunst og kultur i alle former.

6.1 Offentlig finansiering

Det bør ikke være en prioritert oppgave for det offentlige å holde liv i smale kunstprosjekter uten appell hos publikum. Kunst og kultur hører til det sivile samfunn, og vil blomstre og trives i den grad det fins interesse for det som skapes. Vi mener likevel det kan stilles midler til rådighet for konkrete prosjekter innen både musikk, billedkunst, teater og andre nærmere definerte grener – som en ordning der et offentlig kulturfond gir en krone for hver krone prosjektet selv skaffer til veie gjennom private sponsorer og/eller billettinntekter. På den måten går midlene til prosjekter som allerede har bevist sin appell til publikum.

6.2 Felles kulturarv

Vi mener også at det bør være i fellesskapets interesse å ta vare på enkelte deler av vår felles kulturarv. Dette gjelder blant annet nasjonale museer, enkelte større gallerier og en rekke kulturminner. Partiet De Kristne vil derfor opprette et offentlig fond som skal brukes til dette formålet. Vi vil også være positive til statlig finansiering av enkelte prosjekter som åpenbart er for store til at de kan gjennomføres ved hjelp av private midler.

6.3 Frivillige organisasjoner

En viktig del av kulturen i Norge er idrett og frivillige organisasjoner av alle slag. Partiet De Kristne mener aktive og levedyktige organisasjoner er et av adelsmerkene på et godt samfunn og et velfungerende demokrati. Vi vil derfor i størst mulig grad legge til rette for at mennesker kan organisere seg rundt felles interesser og engasjement, dog uten at man gjør seg avhengig av Staten og dermed mister friheten. Det er viktig med strukturer som ikke inviterer makten til å overstyre aktiviteten i det frivillige, eller bruke det frivillige Norge etter egen agenda.

6.4 Sosialt entreprenørskap

Partiet De Kristne vil fremme sosialt entreprenørskap i samfunnet slik Hans Nilsen Hauge gjorde det, for å løfte frem de norske kjerneverdier og for å skape et mer bærekraftig samfunn økonomisk, miljømessig og sosialt. Vi vil også jobbe for å styrke det sosiale ansvaret og kapitalen i samfunnet, ved å legge til rette for

gode rammebetingelser og for en god balanse mellom frivillig arbeid, «gründerskap», etisk motivert næringsutvikling og politisk styring.

6.5 Idrett

Idretten er en stor folkebevegelse som samler barn, unge og voksne til positiv livsutfoldelse i ulike aktiviteter. Idretten skaper velvære og glede, og er dessuten viktig for folkehelsen. Partiet De Kristne vil legge til rette for at flest mulig gis mulighet til å være aktive innen idrett og fysisk aktivitet.

Partiet De Kristne er opptatt av at idretter som ikke er store og veletablerte også må slippes til, og at alle idretter skal behandles etter samme prinsipper av det offentlige. Økonomiske støtteordninger og rammebetingelser må ha som utgangspunkt at alle idretter gis det samme grunnlaget for vekst og utvikling.

Idrettsanlegg er en viktig del av infrastrukturen for å gi barn og ungdom gode oppvekstvilkår. Det må satses på lokale idrettsanlegg som sikrer et mangfold av aktiviteter, og som er tilgjengelige for et bredt spekter av lag og organisasjoner.

Offentlige midler som brukes på idrett, bør primært brukes på barne- og ungdomsidrett. En bred satsing på idretten vil også være et viktig element i arbeidet for å oppnå en bredere integrering mellom landets forskjellige etniske grupper.

Internasjonale sportslige prestasjoner har stor betydning for den folkelige breddesporten, ikke minst for barn og unge. Samtidig er idretten en viktig lærings- og sosialiseringarena for barn, unge og voksne. Den frivillige innsatsen som hver uke legges ned i utallige lag og foreninger over hele landet, utgjør en viktig del av den lokale tilhørigheten, og er en verdifull ressurs for landet.

Idrettsarenaer gir gode muligheter for å videreutvikle rusfrie soner, og inkludering av flere sosiale grupper og lag av samfunnet. I så måte kan idretten fungere som samlende på kulturen.

En av idrettens uheldige sider er tilfeller av doping. Partiet De Kristne vil støtte arbeidet for en dopingfri idrett både i den organiserte og den uorganiserte idretten.

Partiet De Kristne vil:

- Innføre full refusjon av merverdiavgift for frivillige organisasjoner
- Legge til rette for private kunst- og kulturskoler
- Opprette offentlige gaveforsterkningordninger for prosjekter med privat delfinansiering
- Øke skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner
- (der det ikke hentes ut utbytte, hverken direkte eller indirekte)
- Verne om og sikre den norske kulturarven
- Sette fart på digitalisering av alle offentlige arkiv, bibliotek og museer
- I samarbeid med Norges Idrettsforbund, enkelte særforbund og private aktører utvikle prosjekter som kan fremme topp- og breddeidrett
- Prioritere alkoholfrie arrangementer ved tildeling av offentlig støtte

- Etablere konkrete tiltak i lokale lag og foreninger for å forebygge bruk av doping, anabole steroider og andre illegale stoffer

7. Økonomi og næringsliv

Selv om ingen økonomiske systemer er ufeilbarlige, mener Partiet De Kristne at det frie marked har vist seg egnet til å skape vekst og fremgang for folk flest. Partiet De Kristne vil derfor fremme et sterkt og konkurransedyktig næringsliv, særlig med tanke på tiden etter at olje- og gassforekomstene på norsk sokkel er uttømt.

Partiet De Kristne vil at staten skal bruke en større del av inntektene fra oljenæringen til å styrke vilkårene for annen næring på fastlandet. Dette skal ikke skje gjennom direkte støtte, men gjennom økt satsing på kunnskap, infrastruktur, og reduksjon av skatt for bedrifter.

7.1 Skatt

Det er en del av Partiet De Kristnes grunnleggende ideologi at det offentlige apparatet skal være så lite og smidig som mulig. Når staten tar på seg færre oppgaver, vil det bli behov for færre kroner inn i statskassen. Det betyr igjen lavere skatter, og større økonomisk handlingsrom for den enkelte.

Partiet De Kristne ønsker å gå i retning av flat skatt, mindre bruk av avgifter og en mer oversiktlig bruk av offentlige midler. Vi vil også avvikle alle skatter som oppleves som dobbeltbeskatning, som eksempelvis formueskatt og eiendomsskatt.

Partiet De Kristne mener altså at progressiv inntektsskatt må unngås. Dette er en uheldig ordning som flytter penger vekk fra de som skaper verdier og arbeidsplasser, noe alle parter taper på i lengden. Når verdier skapes, blir alle litt rikere. Vi vil også heve dagens bunnfradrag betydelig, både for privatpersoner og for bedrifter. Selskapskatt og arbeidsgiveravgift justeres, og alle offentlige gebyrer settes til selvkost.

7.2 Kontanter

Kontanter er i dag et lovlig betalingsmiddel. Partiet De Kristne mener det er viktig for borgernes frihet at det fortsetter å være slik. Elektroniske transaksjoner kan spores, og personopplysninger kan lagres, systemiseres og misbrukes. Vi ønsker ikke et system som overlater enkeltmenneskers personlige trygghet og uavhengighet til banker og andre finansinstitusjoner. Vi vil heller ikke ha et finansielt system som er unødig sårbart for dataangrep eller inviterer til økt kontroll og overvåking

Vi vil derfor kreve at alle som leverer varer og tjenester, både private og offentlige, skal ta imot kontanter på linje med annen betaling. Dette skal ikke gjøres unødig upraktisk for brukeren, og det skal ikke pålegges ekstra kostnader ved kontantbruk. Det skal ikke være tillatt å gi reduserte priser eller rabatter for kortbruk eller legges gebyr på kontant betaling. Prisen på en vare eller tjeneste skal være den samme for alle betalingsformer. Banker skal også plikte å ta imot og gi ut kontanter på linje med elektroniske overføringer, uten ekstra kostnader eller andre begrensninger. Dette gjelder også utenlandsk valuta.

Partiet De Kristne vil:

- Redusere statlige oppgaver og effektivisere offentlig sektor
- Utrede flat skatt på personinntekt
- Fjerne skatt på arbeidende kapital
- Gradvis fjerne eiendomsskatt og formueskatt
- Øke frikortgrensen
- Redusere bruken av avgifter til fordel for mer direkte og oversiktlig beskatning
- Forenkle lover og regler for små og mellomstore bedrifter
- Investere mer av oljefondet i infrastruktur, forskning og utvikling i Norge – særlig forskning på alternative energikilder
- La pensjonister jobbe så lenge og så mye de vil uten reduksjon i pensjonsutbetalinger
- Kreve at kontant betaling godtas på samme vilkår som elektroniske betalingsformer av alle aktører

7.3 Landbruk

Partiet De Kristne ser det som et overordnet mål at matjorda og dens ressurser forvaltes på en god og varig måte. I Norge har vi en lang tradisjon for å ta vare på både bebyggelse og matproduksjon, også utenfor bynære områder. Et godt landbruk er med på å skape levende bygdesamfunn, fremme kulturlandskap og skape arbeidsplasser over hele landet. Men først og fremst er det tvingende nødvendig for beredskapen i Norge at norsk landbruk dekker mest mulig av etterspørselen etter varer det er naturlig grunnlag for å produsere her i landet. Vi ønsker derfor et landbruk som i størst mulig grad kan gjøre oss selvforsynte, samt sørge for beredskap og lager.

For å kunne ivareta og øke matvareproduksjon i hele Norge, må bonden ha trygge og langsiktige rammer. Partiet De Kristne vil fjerne unødige hindringer og reguleringer, slik at hver enkelt gårdbruker får mulighet til å gjøre gården sin til et lønnsomt bruk. Den enkelte bonde bør stå fritt til å selge sine varer der han måtte ønske, enten det er direkte til forbruker, gjennom matvarekjeder eller til foredling. Vi ønsker imidlertid ikke ordninger som samler matvareproduksjon i store enheter som truer den lokale matvareproduksjonen. Det bør arbeides aktivt for at bondens inntekt kommer på samme nivå som industriarbeiderens inntekt.

Partiet De Kristne vil foreslå å opprette en statlig fondsordning med vekt på investeringer i landbruket, som ungsogpleie, utnyttning av små vassdrag til kraft, utvikling av reiseliv og investeringer innen jordforbedring og driftsbygninger. Eiendomspolitikken i landbruket må sikre at ressursene holdes i hevd og forvaltes i et langsiktig perspektiv.

Forøvrig vil Partiet De Kristne gå inn for å fjerne merverdiavgiften på frukt og grønt i Norge. Det er flere gevinster: Barnefamilier som handler mye mat får bedre økonomi. Sunnere kosthold gir bedre folkehelse, som igjen gir økt produktivitet og lavere utgifter i helsevesenet. Økt etterspørsel vil i sin tur styrke landbruket.

Partiet De Kristne vil:

- Opprettholde tilskuddsordninger som stimulerer til matproduksjon
- Øke bondens muligheter til å selge produktene sine på det frie markedet
- Opprette regionale beredskapslagre av korn
- Ha et tollvern for å sikre inntekts- og avsetningsmuligheter i landbruket
- Ha et forbedret og styrket jordvern som ivaretar dyrket mark, eksempelvis ved at man flytter matjord ved nedleggelse av produksjon på aktuelle områder
- Opprette en statlig fondsordning til nyinvesteringer
- Sette strenge og ufravikelige krav til dyrevelferd til alle som holder dyr i næring
- Gradvis avvikle alle subsidier til pelsdyrnæringen
- Gjeninnføre skattefri gevinst ved salg av fast eiendom etter 10 år
- Fjerne lover som hindrer at tomme driftsbygninger kan utnyttes til andre formål
- At jord som eksproprieres skal verdsettes likt uansett formål
- Si nei til genmanipulert mat- og fôrvarer
- Fjerne merverdiavgiften på frukt og grønt
- Opprettholde linjer ved landbruksskoler som legger vekt på praktisk opplæring
- Fjerne unødvendige krav og skjemavelde
- Sette husdyrhold foran vern av rovdyr

7.4 Fiske

Havet, med alle dets rikdommer, må regnes en nasjonal skatt som skal forvaltes til alles beste. Vår langstrakte kyst gir rike muligheter for fiske, fangst og havbruk. Partiet De Kristne vil føre en fiskeripolitikk som gir grobunn for rik og variert næring langs hele kysten i generasjoner framover. Fiskeriflåten skal ha romslige og forutsigbare vilkår, som stimulerer til fornyelse og investeringer. Samtidig vil vi gi rom for en fleksibel kystflåte som ikke begrenses unødige av offentlig detaljstyring.

Partiet De Kristne vil sikre fiskernes rett til å eie fiskefartøy og til å ha hånd om førstehåndsomsetningen av fisk og skaldyr. Deltakerloven skal videreføres og håndheves.

Konsesjonstildelinger bør skje på en måte som sikrer mangfoldig eierskap, og stabile inntekter til kystens befolkning.

Partiet De Kristne mener fiskeriflåten skal differensieres med en havfiskeflåte og en kystfiskeflåte, som hver for seg tildeles passende kvotestørrelser. Fiskeressursene beskattes med redskap som medfører en bærekraftig forvaltning av ressursene til gagn for kystens befolkning med varige arbeidsplasser ombord i fiskefartøyene og på land med tilvirkning og salg av fisk.

En større andel av fiskerikvotene bør tildeles kystfiskerne, og prisfastsettelsen skal være av en slik størrelse at den sikrer nyrekruttering av unge fiskere. Ved den pågående strukturrasjonalisering av havfiskeflåten, bør en betydelig del av strukturingsgevinsten overføres som nye konsesjoner til kystfiskeflåten, spesielt med tanke på nyrekruttering til fiskeryrket. Det bør innføres en øvre grense for hvor stor fiskerikvote enkeltpersoner og selskaper kan ha.

Partiet De Kristne vil gi større rom for fiske som hobby eller binæring. Det bør være et romslig tak for årlig omsetning før konsesjonsreglene og spesielle krav til mannskap og utstyr slår inn.

7.5 Fangst

Det bør til enhver tid være en balansert forvaltning av hvalbestanden, selbestanden og andre havpattedyr, slik at den er tilpasset næringskjeden i havområdene som er underlagt norsk jurisdiksjon. Forvaltningen skjer i samarbeid med de land som har råderett i tilstøtende havområder.

7.6 Havbruk

Innen havbruk bør det tildeles nye oppdrettkonsesjoner, slik at det sikrer en lokal forankring av eierstrukturene. Det må settes strenge krav til plassering av oppdrettsanleggene, slik at disse er plassert i områder med tilstrekkelig utskifting i vannmassene, både for å sikre god helse i oppdrettsanlegget og for å hindre unødig konsentrasjon av spill fra anleggene.

På sikt bør næringen gå over til lukkede anlegg, eller legge driften på land. Næringen må selv bidra med midler til å utvikle gode løsninger på dette, både med hensyn til rømningsfaren og for å gardere seg best mulig mot sykdomsmitte overført fra andre anlegg, og smitte til og fra villfisk. Slike anlegg vil også hindre spillfôr og gi minimal miljøbelastning.

7.7 Industri og næringsliv

Partiet De Kristne mener det er viktig å se framover, og legge til rette for et sterk og konkurransedyktig næringsliv på fastlandet. Målet må være at fastlandsnæringen, uavhengig av petroleumsindustrien, i seg selv blir sterk nok til å gi Norge fortsatt økonomisk vekst.

Det er de innovative småbedriftene som skaper de fleste arbeidsplassene i landet vårt. Vi skal arbeide for at denne skapende/utviklende delen av norsk næringsliv skal få rammebetingelser som gir grunnlag for vekst. Det betyr blant annet et forenklet regelverk som gir mindre papirarbeid.

Partiet De Kristne vil gjøre det attraktivt å investere i norsk industri. Mange muligheter til investeringer har gått tapt fordi forutsetningene fra myndigheter ikke er til stede. De styrende myndigheter må gjennom spisskompetanse holde seg oppdatert på tendenser og muligheter i markedet. Vi ønsker også å være proaktive i salg av teknologi for olje- og gassutvikling globalt.

Partiet De Kristne vil:

- Gi enkel og rask konsesjonsbehandling for utbygging av småkraftverk
- Gjøre det attraktivt å investere i norsk industri
- Være proaktiv i salg av teknologi for olje- og gassutvikling globalt
- Fokuserer på bærekraftige løsninger ved utvikling av industri
- Vektlegger både pris og kvalitet i en prekvalifiseringsprosess

- Fokuserer på å utdanne dyktige ingeniører og ledere
- Ha samme økonomiske betingelser for innenlandske og utenlandske eiere
- Styrke teknologisk utdanning og forskning

7.8 Olje og energi

Mye av velstanden i Norge kan, direkte eller indirekte, føres tilbake til den vellykkede utvinningen av olje og gass i Nordsjøen. Selv om dette er en begrenset ressurs som en dag tar slutt, ønsker Partiet De Kristne en fortsatt sterk satsing på olje og gass på norsk sokkel. Det betyr at man må åpne for nye leteområder og opprettholde et sterkt fokus på miljø og sikkerhet. Partiet De Kristne vil arbeide for at videre satsing skjer med den ytterste varsomhet, og at det stilles strenge krav til næringen når den ekspanderer videre nordover.

Den kompetansen Norge har skaffet seg gjennom tiår med olje- og gassutvinning, bør ta oss videre inn i nye områder for ren og miljøvennlig energi. Herunder utnyttelse av bioenergiløsninger og bruk av naturgass fremfor olje til oppvarmingsformål. Norge skal være en betydelig energiproducent også i fremtiden. Generelt bør Norge satse tungt på forskning og utvikling av ren og fornybar energi. Vindkraft bør være et stort satsingsområde, og da helst til havs slik at miljøet forurenses minimalt. Forskning på alternative kraftkilder må gis vesentlig bedre rammebetingelser.

Selv om Partiet De Kristne er stor tilhenger av privat eierskap og fritt marked, mener vi det er en offentlig oppgave å forvalte nasjonale ressurser på vegne av hele befolkningen. Vi er derfor mot alle former for salg av nasjonale kraftressurser ut av Norge. Dagens frie kraftmarked har skapt en ubalanse i prisen på kraft innenlands. Vi ser at kraftprodusentene ikke tar tilstrekkelig hensyn til fremtidig behov i eget land, men satser på kortsiktig gevinst. Dette medfører dyr kraft på vinteren når behovet er størst i Norge. Dette kan forhindres ved strengere regulering av magasinene før vintersesongen. Vi vil blant annet legge sterke begrensninger på salg av elektrisk kraft over landegrensene, også gjennom kabler i eller over sjø. Vi vil sikre nasjonal kontroll over kraftpriser til norske borgere.

Partiet De Kristne vil for øvrig gjøre det lettere å bygge ut småkraftverk til eget forbruk. Vi vil forenkle søknadsprosessene betydelig, og flytte konsesjonsbehandlingen til kommunene selv.

7.9 Nettleie og strømpriser

I dag betaler strømkundene både for nettleie og faktisk forbruk av kraft. Noen selskap bygger ut infrastruktur med tanke på eksport til andre deler av landet (eller utlandet), men belaster kundene lokalt for de økte kostnadene. Dette slår svært uheldig ut i fylker med lave innbyggertall, og gir store geografiske forskjeller på strømregningen. Samtidig tar kommune, fylkeskommune og stat ut mange millioner i utbytte hvert år fra kraftselskapene, i stedet for å betale ned store lån eller reinvestere i selskapet. Dette gir urimelig høye strømpriser i et land med et klima der elektrisk strøm ikke er å regne som luksus. Partiet De Kristne vil utrede løsninger som sikrer tilnærmet lik nettleie for alle forbrukere over hele landet.

Partiet De Kristne vil:

- Sørge for gode utredninger før prøveboring i utsatte havområder
- Legge til rette for at Norge også i fremtiden blir en viktig energiprodusent og en ledende nasjon på miljøvennlig kraftteknologi
- Bygge ut nye energikilder, herunder tidevannkraft
- Gjøre det enklere å modernisere eksisterende kraftverk
- Overføre konsesjonsbehandling av småkraft til kommunene
- Satse tyngre på forskning på nye energikilder, også utnyttelse av grunnstoffet Thorium
- Gjøre det lettere å bygge ut småkraftverk til eget forbruk
- Sikre statlig overoppsyn med nasjonal kraftproduksjon
- Bygge opp systemer som hindrer at energisamarbeid med utlandet fører til høyere priser på energi innenlands
- Forby salg av kraftressurser til utenlandske eiere
- Tilby Israel statlig samarbeid om utvinning av deres oljeressurser

8. Miljø

Klassisk kristen forståelse legger til grunn at jorden er skapt av Gud, og at mennesket gjennom Bibelen har fått et forvalteransvar. Partiet De Kristne mener derfor det er en gudgitt oppgave å forvalte kloden og de ressursene som fins her på en langsiktig og god måte. Vi vil legge vinn på å føre en politikk som forvalter naturen og jordens ressurser til beste for oss selv og morgendagens generasjoner.

Industriutvikling og økonomisk vekst må skje på en måte som ikke bruker opp ressurser og ødelegger vann, jord og luft for de som kommer etter oss. Vi må ta vare på artsmangfoldet. I dag dør arter ut i stort tempo, og hverken artene selv eller deres rolle i økosystemet kan erstattes i ettertid. Vi må også beskytte havet som den skattkisten det er. Havet er vår største kilde til oksygen, og et uerstattelig forrådsrom av fisk og sjømat. Særlig må vi arbeide for å holde havet rent for plast og andre materialer som ikke brytes ned i rimelig tempo. Vi vil også sette strenge krav til sikkerhet og miljø til alle skip som beveger seg i norsk farvann.

8.1 Ren energi

Partiet De Kristne vil satse på ren og fornybar energi. I dag kommer over nitti prosent av vår elektriske energi fra vannkraft. Vi mener det er naturlig at Norge satser videre på utvikling av fornybar energi fra eksempelvis vind, solenergi, havstrømmer og tidevann. Vi vil også sette av en del av oljefondet til forskning på fornybar energi og til miljøinvesteringer i utviklingsland.

Partiet De Kristne mener behovet for en ren og frisk klode må holdes fram i internasjonale fora. Vi vil derfor jobbe aktivt med internasjonale avtaler som har som mål å begrense og reversere kortsiktig og skadelig utnyttelse av naturressursene.

Miljøtiltak skal ikke være tuftet på ubegrunnet frykt eller tendensiøs forskning. Særlig vil vi legge vekt på at tiltak skal være reelle og effektive, og ikke drive med symbolpolitikk eller tiltak som bare er egnet til å øke skattetrykket eller berike bedrifter og organisasjoner som lever av miljøindustrien.

8.2 Rovdyrforvaltning

Norge har et rikt dyreliv, der også rovdyr hører hjemme. Dette kan føre til konflikter mellom dyr og mennesker. Det må være et mål å gi plass til et størst mulig artsmangfold, men landbruk og dyrehold må gis prioritet. Der rovdyr blir en trussel mot folk eller næring, skal fellingstillatelse gis uten unødig opphold. Partiet De Kristne ønsker en rovdyrforvaltning ut fra regionale rovviltnemder som gis reell beslutningsmyndighet.

8.3 Biologisk mangfold

Å tillate genmodifiserte planter som lages for å tåle en større mengde av giftige sprøytemidler er ikke bærekraftig. På lang sikt vil det redusere forsyningssikkerheten, skade jordsmonnet og utgjøre en helserisiko for mennesker og dyr.

Det er viktig å ta vare på det biologiske mangfoldet. Dette står i fare ved anvendelse av patenter på genmodifiserte planter og såkorn.

Partiet De Kristne vil derfor si nei til patentrettigheter på planter, dyr og gener. Vi er kritiske til å implementere rammer og føringer i forvaltningen som ikke har hatt en bred demokratisk behandling. Et eksempel er Agenda 2030s føringer for arealplanlegging i kommunene.

Partiet De Kristne vil:

- Arbeide for en langsiktig forvaltning av natur og ressurser
- Sette av en fast prosentsats av oljefondet til utvikling av fornybar energi
- Investere i gode miljøtiltak og innovativ miljøteknologi
- Føre en lempelig rovdyrpolitikk
- At rovdyrforvaltningen sees i et nordisk perspektiv
- At felling av rovdyr bør være statens ansvar, men det bør primært brukes lokale jegere som avlønnes ut fra statens regulativ
- Trekke Oljefondets investeringer ut av selskaper som er produsenter av genmodifisert såkorn og stoppe selskaper som søker å få patent på menneskegitte rettigheter

9. Samferdsel

Partiet De Kristne mener det er en offentlig oppgave å legge til rette for moderne, effektiv og trygg samferdsel over hele landet. Det gir næringslivet gode vekstvilkår, en enklere hverdag for hver enkelt av oss, og et utvidet marked for bolig og arbeid. Vi vil derfor arbeide for mer helhetlige og gjennomtenkte løsninger på infrastrukturen i Norge.

9.1 Økte investeringer

Partiet De Kristne mener at det er klokt å satse tungt på utbygging av infrastruktur. Vi bør nå omdisponere en del av vår oljeformue fra finansplasseringer i utlandet til realinvesteringer i infrastrukturen her hjemme. I motsetning til forbruk, er dette investeringer i fremtidig vekst og verdiskaping for hele landet. Partiet De Kristne vil derfor øremerke en del av den årlige avkastningen fra oljefondet til varig og forutsigbar investering i infrastruktur som veier, jernbane og IKT.

For ytterligere å sette fart på nødvendig infrastruktur, bør private selskaper inviteres til deltakelse i å bygge, drive og finansiere prosjekter gjennom offentlig-privat samarbeid (OPS) eller tilsvarende. Dette vil gi en stor samfunnsøkonomisk gevinst. Når det gjelder drift av eksisterende infrastruktur, bør dette legges ut på anbud.

Partiet De Kristne vil:

- Konkurransetsette all kollektivtransport der det er formålstjenlig.
- Anbudene må vurderes både ut fra pris og kvalitet
- Arbeide for en betydelig økt investeringstakt i Nasjonal transportplan
- Arbeide for mer helhetlig og effektiv samferdselspolitikk

9.2 Vei og bilhold

Sikre og hensiktsmessige transportløsninger er nødvendig for både næringsliv og private. Partiet De Kristne ønsker en betydelig økning i budsjettene til veibygging, og målet må hele tiden være å utvikle et sikkert, miljøvennlig og effektivt transportsystem. Vi mener det er tvingende nødvendig å få på plass en overordnet motorvei- og jernbaneplan for hele landet.

Det er staten som skal ha ansvaret for en forsvarlig vei- og baneutbygging i landet. I planleggingsprosesser må realistiske trafikkprognoser legges til grunn, slik at infrastrukturen dimensjoneres i tråd med reelle behov. Partiet De Kristne mener offentlig veibygging skal fullfinansieres av staten, og ikke gjennom bompenger. Vi vil derfor gå inn for en gradvis avvikling av bompenger som finansieringsform, og ikke godkjenne nye prosjekter basert på denne ordningen.

Veier skal utbygges og prioriteres både ut fra hensynet til sikkerhet og framkommelighet. Særlig må sikkerheten langs skoleveier og rundt andre samlingssteder som idrettshaller og lignende være svært høyt prioriterte oppgaver.

Partiet De Kristne vil styrke kampen mot rus i trafikken, blant annet gjennom hyppigere kontroller, forsøk med alko-lås og mer etikk i føreropplæringen. Dagens promillegrense må opprettholdes, både på land og til sjøs.

Partiet De Kristne vil:

- Redusere avgiftene knyttet til drivstoff og bilhold
- Gradvis fjerne årsavgiften på bil
- Bruke bilrelaterte avgifter til drift og vedlikehold av veinettet
- Ta hensyn til folks behov for bil både i byer og på landsbygda
- Gradvis avvikle bruk av bompenger i Norge
- Opprette et vedlikeholdsfond der avkastningen går til opprustning av veier og jernbane
- Ha flere gratis parkeringsplasser ved knutepunkter for kollektiv transport
- Se på mulighetene for å gjøre ferger tilknyttet riksveier gratis
- Regulere fartsgrensene i tråd med veiutviklingen ellers i Europa
- Øke vrakpanten i en tidsbegrenset periode for å fornye bilparken
- At riks- og stamveinettet må sikres med krabbefelt og skikkelige forbikjøringsmuligheter, og det må i større grad satses på fysisk skille mellom kjøreretningene
- Sette opp MC-vennlige underskinner på rekkverk i farlige svinger
- Styrke arbeidet med ras- og viltsikring
- Avvise bruk av rushtidsavgifter og tilsvarende for å regulere bilbruk
- Øke bredden på veiskulder til 1 meter for å gi plass til sykkelfelt

9.3 Kollektivtransport

Kollektivtransporten er viktig, særlig i byene, og Partiet De Kristne vil satse på raskere framkommelighet, god tilgjengelighet og lavere priser. Kollektivtilbudet må også gjøres mer tilgjengelig for personer med ulike funksjonshemninger.

Ordnningen med ungdomskort og studentrabatt bør videreføres og utvides til å gjelde flere transporttilbud. Langs kysten vår er et godt fergetilbud svært viktig. Partiet De Kristne vil prioritere frekvens og kapasitet.

Partiet De Kristne vil ha en langsiktig og reell satsing på jernbane som et miljøvennlig og trafikksikkert transportmiddel. Det er nødvendig med betydelige investeringer i Jernbaneverkets infrastruktur med dobbeltspor på viktige strekninger. Vi ønsker at jernbanenettet åpnes for fri konkurranse, slik at skinnegående transport kan bli mer konkurransedyktig.

Partiet De Kristne støtter InterCity-utbyggingen. Denne må gjennomføres raskt med oppgradert standard til dobbeltspor. Det må også legges opp til å bygge ut og ruste opp jernbanen også rundt større byområder i Norge.

Partiet De Kristne vil fjerne flyseteavgiften. Flytrafikken står for en liten del av klimagass-utslippene i Norge, og vi ønsker ikke en særnorsk avgift som virker konkurransevridende i forhold til europeisk luftfart.

Norge er et land med store avstander, og vi trenger både rimelige flybilletter og lokale flyplasser for å stimulere næringslivet i distriktene.

9.4 Godstransport

Partiet De Kristne mener det må lages en nasjonal plan for godstransport i Norge, både med tanke på jernbane og havner. Det er viktig å sikre gode omlastingspunkter i terminaler, og flere lange kryssningsspor vil legge bedre til rette for godstransport over lange avstander via jernbane. Vi vil også legge til rette for at større deler av godstransporten kan gå sjøveien. Vi vil derfor satse betydelig på ny infrastruktur og strategisk plasserte havner langs kysten.

Partiet De Kristne vil:

- Satse mer på jernbane, både til persontransport og godstransport
- Bygge ut InterCity-nettet på Østlandet. Vi vil ha et godt kollektivtilbud som kan lette presset på veinettet rundt de største byene.
- Oppheve togmonopolet slik at det åpnes for fri konkurranse på jernbanenettet
- Legge bedre til rette for godstransport over lange avstander, blant annet med flere lange kryssningsspor
- Tilpasse jernbanens knutepunkter for annen infrastruktur
- Konkurransetsette drifts- og vedlikeholdsaktiviteter på vei- og jernbanenett
- Konkurransetsette jernbanestrekninger der både pris, kvalitet og punktlighet vil være vurderingskriterier

9.5 Sykkel

Det er en betraktelig økning i antall mennesker som sykler til og fra arbeid, noe som blant annet skyldes at elektriske sykler er blitt mer vanlig. Dette har flere positive effekter, som mindre forurensing, færre kjøretøy, mindre trafikkaos og bedre helse. Bedrifter vil også oppleve færre sykefraværsdager på arbeidsplassene på grunn av mer fysisk aktivitet. Partiet De Kristne vil stimulere til økende bruk av sykkel ved å lage tryggere og smidigere løsninger for syklistene.

10. Kommunikasjon

Partiet De Kristne mener det er en offentlig oppgave å bygge ut moderne og stabil infrastruktur som legger til rette for vekst i næringslivet og god kommunikasjon mellom innbyggerne. Det er derimot ikke en statlig oppgave å levere tjenester som benytter denne infrastrukturen. Vi mener derfor telefoni, internettbaserte tjenester og kringkasting hører det private næringsliv til, og skal overlates til markedet på like vilkår.

Partiet De Kristne vil derfor sikre fri konkurranse innen alle disse områdene, og slippe flest mulig aktører til i de tradisjonelle etermediene. Vi vil opprettholde sendinger på FM-båndet, og reversere planene om å gå helt over til DAB-teknologi.

10.1 NRK

I en tid med mange kommersielle aktører i eteren er det mange gode grunner for å opprettholde en reklamefri allmennkringkasting. Partiet De Kristne mener likevel at tiden har løpt fra denne ordningen. Statskanalen har vært flittig brukt som redskap for bygging av nasjonsfølelse og samhold, men dette har også gitt grunnlag for politisk ensretting som vi mener er uforenelig med tvungen lisensfinansiering. Partiet De Kristne mener også det er blitt mindre legitimt med lisensfinansiering når de aller fleste mottar signaler også fra andre kanaler. Partiet De Kristne vil derfor selge NRK og dermed avvikle NRK- lisensen i sin helhet.

Partiet De Kristne vil:

- Harmonisere lover og regelverk slik at alle medier likebehandles uavhengig av teknologisk plattform
- Åpne for politisk og religiøs reklame i alle etermedier
- Forby reklame som spiller på sex og vold, og reklame rettet mot barn
- Selge NRK og fjerne TV-lisensen

10.2 Aviser og publikasjoner

Partiet De Kristne mener en fri og uavhengig presse er en forutsetning for et levende og velfungerende demokrati. Pressen kikker makten i kortene, og er med og danner opinion i befolkningen. Vi vil derfor legge til rette for at pressen, uansett teknologisk plattform, kan forbli bred, sterk og uavhengig av offentlig styring og kontroll.

Pressestøtten i Norge har som uttalt hensikt å sikre mangfoldet i pressen, ved å understøtte mindre aviser som trues av store aktører i sitt marked. Partiet De Kristne er likevel skeptisk til denne ordningen, da den lett kan sette avisene i et avhengighetsforhold til myndighetene. Partiet De Kristne vil derfor gradvis avvikle pressestøtten, og heller innføre skattemessigere fordeler som gjelder likt for alle aktørene i markedet. Da blir den økonomiske drahjelpen nøytral, lik for alle og ikke underlagt skjønn.

Partiet De Kristne vil:

- Likebehandle dagsaviser og ukepresse med hensyn til momsregler
- Redusere pressestøtten, og fjerne den helt innen utgangen av 2021

10.3 IKT

Mange offentlige instanser har tatt i bruk nettbaserte løsninger for å gjøre tilbudet mer oversiktlig og tilgjengelig for publikum. Partiet De Kristne vil samle all offentlig IKT i et eget departement for å drive denne utviklingen videre på en fornuftig måte. Vi vil også samle all offentlig informasjon i en felles portal. Personopplysninger om borgerne skal ikke samles på og systematiseres på ett sted.

Partiet De Kristne er udelte positive til at det offentlige tilbud digitaliseres. Vi ønsker imidlertid å opprettholde manuelle rutiner og papirbaserte informasjonstilbud for dem som har spesielt behov for det.

Digitale løsninger gir enklere innhenting og systematisering av personlige opplysninger som er sårbare for utilsiktet bruk og spredning. Det er derfor viktig med tydelige og restriktive regler for hva slags opplysninger som kan samles inn av hvem, og hvordan de kan brukes. Alle data skal lagres kryptert og med gode backup-rutiner.

Internett er en viktig arena for frie ytringer og dannelse av opposisjon og alternative idéer. Men det er også et sted mennesker blir utsatt for trusler og sjikane som ikke tolereres andre steder i samfunnet. Partiet De Kristne vil verne om et fritt og uavhengig Internett, men sikre at lovene som regulerer sjikane og ærekrenkelse håndheves på samme måte på alle arenaer i samfunnet.

Partiet De Kristne vil:

- Stimulere digitaliseringen av offentlige tilbud og tjenester
- Samle all offentlig IKT i eget departement
- Samle all offentlig informasjon i en felles portal på Internett
- Øke sikkerheten rundt nettbaserte løsninger som Altinn
- Sikre tilgang til alle offentlige tjenester, også til de som ikke bruker datamaskin
- Sørge for at personvernet ivaretas, også i en elektronisk hverdag
- Begrense systematisk innhenting og lagring av data om enkeltpersoner
- Si nei til Datalagringsdirektivet og lignende systemer
- Pålegge leverandører av Internett- og mobiltjenester å gjøre pornosperre fritt tilgjengelig for alle kunder
- Sikre at det aldri skal pålegges noen å installere tekniske løsninger som kan innhente personopplysninger automatisk
- Forby videresalg av opplysninger om forbrukeres kjøpsvaner

11. Helse og sosial

Partiet De Kristne mener det offentlige skal sikre at alle i Norge får tilgang til relevante helsetjenester, men er positive til at sykehus og andre leverandører av helse og omsorg kan eies og driftes av private selskap eller ideelle organisasjoner.

Vi tror private foretak kan levere fullgod kvalitet og effektivitet, og gi et mer variert og tilpasset tilbud. For å sikre kvaliteten til de forskjellige tjenesteyterne/leverandørene av helsetilbud vil Partiet De Kristne innføre en sertifiseringsordning som inkluderer uanmeldte revisjoner.

Partiet De Kristne ønsker at omsorgen for syke og pleietrengende skal være så nær og personlig som mulig. Det er uheldig for pasienten at tilbudet blir upersonlig, langt hjemmefra og uten sammenheng med resten av tilværelsen. Vi ser derfor positivt på framveksten av private alternativer rundt om i norske byer og bygder.

Det er et gode at vi i Norge har funnet ordninger som sikrer alle et tilbud uavhengig av egen økonomi. Partiet De Kristne mener derfor at en god løsning er at staten fortsatt finansierer helsevesenet, men at markedet får skape tilbud som er variert og rettet mot brukers tilfredshet.

Partiet De Kristne tror det er fornuftig å finansiere helsevesenet gjennom en stykkprisordning, der pengene følger pasienten. Ved stykkprisfinansiering får behandlingsinstitusjonen tilskudd per produsert tjeneste. Dette i motsetning til en økonomisk modell der sykehus og aldershjem får en endelig sum penger og må behandle så mange pasienter som mulig etter evne. En slik stykkprisordning vil på sikt øke kvaliteten, sikre hensiktsmessig bruk av leger og sykepleiere, og sette pasienten i sentrum.

Partiet De Kristne ønsker altså å legge til rette for at pasienter selv styrer tilbudet på helsetjenester. Dette gjøres ved at folketrygden betaler for behandlingen på behandlingsstedet pasienten velger. Tjenestene utføres ikke nødvendigvis i offentlig regi, men for det offentlige regning.

Det er imidlertid viktig at vi også har sykehus i Norge som er store nok til å tilby et fullverdig utdanningstilbud innen de ulike spesialiteter og tjenester som hører et moderne helsevesen til. Vi vil derfor påse at landets mange universitetssykehus har en størrelse og funksjon som sikrer optimal undervisning av elever og studenter, og at kvaliteten på utdannelsen av legespesialister er tilfredsstillende. Vi vil blant annet sørge for at universitetssykehusene har ressurser til å drive medisinsk forskning. Vi vil også legge ned de regionale helseforetakene og etablere statlig styring for å sikre likeverdig tilbud i hele landet.

Partiet De Kristne er positive til at sykehus kan utvikle spesialkompetanse og ta imot pasienter fra hele landet. Vi ønsker også at det skal være kortest mulig vei til nærmeste fødestue.

Partiet De Kristne ser det naturlig at tannhelsetjenesten legges inn under den almene helsetjenesten, og at tannpleie blir gratis med en nærmere bestemt egenandel.

11.1 «Glemte» pasientgrupper

Partiet De Kristne ser med bekymring på at enkelte pasientgrupper føler seg glemt eller oversett, noen ganger på grunn av svak kompetanse eller uenighet om diagnostikk. Eksempel på dette er mennesker med nakkeskader og utmattelsessyndrom. Vi ønsker økt satsing på bedre diagnostikk, noe som for mange utløser rettigheter fra forsikringsselskaper og NAV. I slike tilfeller ønsker vi vurderinger fra et fagråd som er sammensatt av uavhengige eksperter på det aktuelle området.

Partiet De Kristne vil:

- Vedta nasjonale minimumskrav til innhold og kompetanse for ulike typer sykehus
- og etablere et tilsyn som etterser disse
- La pengene følge pasienten, så pasienter fritt kan velge behandlingssted (rettighetsbasert stykkprisfinansiering)
- Redusere bruken av egenandel på reseptbelagte medisiner
- Øke investeringstilskuddet så det blir lønnsomt for kommunene å bygge sykehjemsplasser

11.2 Eldre og pleietrengende

Partiet De Kristne mener at landets borgere skal ha samme rett til å få nødvendig og forsvarlig helsehjelp uavhengig av alder, økonomi og hvor i landet du bor. Alle eldre må få den hjelpen de trenger når de blir for syke og skrøpelige til å klare seg hjemme.

Antall eldre i Norge vil øke dramatisk de neste tiårene. I følge Statistisk sentralbyrå kan vi mot 2050 få en seksdobling av pleie- og omsorgstrengende. Dette gir en utfordring som både stat og kommune må stå sammen om. For å møte den bebudete "eldrebølgen", trenger helsevesenet flere mennesker med kompetanse innen geriatri. Vi vil derfor se på mulighetene for å styrke spesialist- og etterutdanningen innen dette fagfeltet, og eventuelt bruke incentiver for å øke tilstrømmingen til slike studieplasser.

Det betyr at hver bruker av hjemmetjenestene i kommunen må få tilrettelagte tjenester etter eget behov.

Partiet De Kristne vil jobbe for at det må være tilpassede tjenester på alle kommunale nivåer: hjelp i hjemmet, hjemmesykepleie, hjelpemidler i hjemmet, omsorgsboliger og sykehjemsplasser, samt avlastningsplasser og dagtilbud. Partiet De Kristne vil også legge til rette for eldre som ønsker å bo i eget hjem så lenge som mulig. Tjenestene for pasienten må henge sammen i en kjede der alle ledd er like sterke.

I henhold til Samhandlingsreformen skal pasienter ha minimal liggetid på sykehuset, og føres over i kommunal pleie eller opptrening etter behandling av sykehus og spesialisttjenesten.

Kommunene trenger derfor mer spesialkompetanse på pasienter som før var innlagt på sykehus og flere rehabiliteringsplasser, samt fysioterapeuter som kan komme inn i hjemmene og befordringstjenester for pasienter/brukere som trenger tjenester utenfor hjemmet.

Partiet De Kristne vil jobbe for en helhetlig, tilrettelagt omsorgstjeneste i kommunene, der det også er valgfrihet for den enkelte bruker. Partiet De Kristne vil gjennom individuell plan (IP) og stykkprisfinansiering legge til rette for forutsigbarhet og valgfrihet for den enkelte bruker. Valgfriheten bør også gjelde for i hvilken kommune man vil bo og på hvilket sykehjem eller omsorgsbolig.

Partiet De Kristne vil sikre individuell tilpasning på alle arenaer innen eldreomsorgen. De eldre skal ikke medisineres til en unødig passiv tilværelse, men tilbys inspirerende og helsefremmende aktivitet tilpasset hver enkeltes interesser og evner. Vi vil også arbeide for at alle beboere og brukere får nok mat og at denne er god og næringsrik.

New Public Management (NPM) er en effektiviseringsmodell hentet fra næringslivet som kun har fokus på økonomi og som har ført til mye unødig byråkrati og utslitte og frustrerte ansatte. Denne må avskaffes som modell i eldreomsorgen og erstattes av en verdibasert omsorg med brukeren i fokus.

Partiet De Kristne vil:

- At eldre pleietrengende, som av medisinske årsaker har behov for 24 timers pleie og omsorg, skal ha lovfestet rett til sykehjemsplass.
- Kreve at alle på alders- og sykehjem har lovfestet rett på enerom
- At ektepar, der den ene av helsemessige grunner må flytte på institusjon, skal kunne bo sammen om de ønsker det.
- Alle rettigheter som de eldre bør ha må lovfestes og det må få konsekvenser når lovene brytes. Et uhildet eldreombud i hvert fylke må på plass.
- Stykkprisfinansiere alders- og sykehjemsplasser (pengene følger bruker)
- Øke investeringstilskuddet så det blir lønnsomt for kommunene å bygge sykehjemsplasser.
- Gjøre det enklere for private å bygge alders- og sykehjem
- Sikre en helhetlig kjede i eldreomsorgen og sette brukeren i fokus
- Gi aktører i helsesektoren gode vilkår for å ta høyde for eldrebølgen
- Fjerne trygdesamordningen for ektefeller
- Gi alle som ønsker det trygghetsalarm, uavhengig av økonomi.
- Sikre individuell tilpasning, både i hjemmet, i rehabilitering og på institusjon
- Sikre trygghet og forutsigbarhet gjennom individuell plan
- Fjerne egenandeler for helsetjenester og sosiale tjenester til mennesker med lavere inntekt enn 3 ganger grunnbeløpet (3G)

11.3 Psykisk helse

Den psykiske helsetjenesten skal gi et bredt og helhetlig tilbud. Det er ønskelig med et mangfold av behandlingstilbud, herunder også kristne, private behandlingstilbud som på en særskilt måte fokuserer på den åndelige dimensjonen ved mennesket. Her skal penger følge pasienten på lik linje med statlige og kommunale tilbud. Psykiske helsetilbud bør være lett tilgjengelig og uten ventetid for den som trenger hjelp. I en krise må man selv kunne kontakte nærmeste behandlingssted for å få hjelp. Ambulerende teamtjenester må styrkes og videreutvikles.

Tjenestetilbudet i kommunene må være på plass før en bygger ned behandlingstilbudet i institusjon. Mange kommuner gir et godt tilbud, men sett under et er de kommunale tilbud svært mangelfulle i dag. Alt for mange blir sittende passive og ensomme i egen leilighet, og behandlingstilbudet er ofte ensidig knyttet til medisinerer. Partiet De Kristne krever at det blir ført kontroll med at alle kommuner følger opp gjeldende lover og regelverk, og at de stiller opp med fungerende bofellesskap til alle i brukergruppen som har behov for det. Her må det være nok fagpersonell som bidrar til helsefremmende prosesser som å gi emosjonell støtte og omsorg, og være med på skape trygge fellesskap, mestring og tilhørighet. Samtidig må de åpne opp for reell brukermedvirkning og vise vilje til å se på pårørende som en resurs.

Det er viktig å fokusere på forebygging av psykisk lidelse. Vi mener derfor at undervisning i psykisk helse på ungdomsskolen og videregående bør være en del av fagplanen, og lærerne bør få obligatorisk undervisning i psykisk helse i sin grunnutdanning. En vil da ha større muligheter for å oppdage problemer på et tidlig tidspunkt, og tilby mennesker relevant behandling når de trenger det. Partiet De Kristne vil vurdere behovet for flere institusjoner med kompetanse for behandling av dobbelt- diagnoser opp mot eksisterende tilbud.

Forbrytere som er dømt til psykiatrisk helsevern i stedet for fengsel, slipper normalt ut igjen når de ikke lenger regnes som en fare for samfunnet. Partiet De Kristne vil ansvarliggjøre de som gjør den faglige vurderingen av slike pasienter. Hvis pasientene begår nye overgrep etter løslatelse, må dette få konsekvenser for de psykiatriske eksperter som vurderte personen.

Partiet De Kristne vil:

- At psykiatriske pasienter skal få benytte seg av gode behandlingstilbud i utlandet når tilsvarende tilbud ikke finnes i Norge.
- At det blir ført kontroll med at gjeldende lover og regelverk blir fulgt opp i kommunene
- Bedre samarbeidet mellom førstelinjetjenesten (kommunen) og andrelinjetjenesten (spesialisthelsetjenesten)

11.4 NAV

Det er innført mange reformer i de senere år, og vi kan ikke se at resultatet er som forventet. Her vil Partiet De Kristne kreve revisjon, og sette krav til resultatoppgjør.

Partiet De Kristne mener det må bli enklere for uføre å få prøve seg i arbeidslivet uten at det skal gå utover uføreggraden. Dette vil føre til at flere vil komme tilbake i arbeid. Dette vil lønne seg både samfunnsøkonomisk, for næringslivet og for den enkelte person.

Sosialhjelp skal være en midlertidig ytelse ved helt spesielle behov, og ikke et varig livsopphold. De som ikke har helse til å arbeide, skal vurderes for uføretrygd.

Partiet De Kristne mener det må være en hovedregel at alle arbeidsføre som av ulike grunner trenger dagpenger eller andre ytelser, må jobbe noen timer hver uke som gjenytelse. Det å ha noe å gå til hver dag, gir struktur på uka og styrker selvfølelsen. Vi støtter derfor at alle arbeidsføre som mottar denne typen ytelser fra det offentlige deltar på pliktige aktiviteter et visst antall timer hver uke til de kommer ut i arbeid som normalt.

Partiet De Kristne vil:

- Ha klarere vilkår for, og kontroll med, sosialhjelp og trygdeytelser
- Koble kontantytelser innen velferden opp mot tjenester og tiltak der det er mulig
- Innføre aktivitetsplikt for alle sosialhjelpsmottakere
- Innføre et øvre tak på hvor mye man kan få i samlet sosiale ytelser
- Jobbe for å redusere det samlede sykefraværet
- Innføre karensdager ved sykefravær
- Gå gjennom dagens velferdsordninger for å sikre at det lønner seg å jobbe
- Forenkle rutinene internt i NAV

11.5 Rusomsorg og rehabilitering

Partiet De Kristne ser med bekymring på den utstrakte bruken av rus i Norge. Vi ser det som avgjørende at færre begynner å bruke illegale rusmidler, og at de som ruser seg får hjelp før misbruket rekker å ødelegge liv og helse.

Partiet De Kristne vil ikke ha en dogmatisk tilnærming til denne problematikken. Vi mener målet om redusert bruk av rus er det viktigste, og vil løpende evaluere virkemidlenes effekt. Samtidig tror vi det er riktig å tale med en tydelig røst også i lovverket, da det gir viktige signaler til samfunnet om at rusmisbruk ikke er greit. Dette vil også støtte foreldre og foresatte i å skape gode holdninger hos barn og unge.

Partiet De Kristne vil støtte en helhetlig politikk i forhold til rusmisbruk. Vi mener det bør lages en ubrutt kjede fra forebyggende arbeid tidlig i livet, til adekvat behandling og recovery for dem som rammes tungt av misbruk. I denne kjeden involveres alle relevante og berørte instanser; familie, skole, nærmiljø, NAV, helse- og sosialvesen, barnevern, menigheter og organisasjoner, politi og kriminalomsorg. Partiet De Kristne er opptatt av at behandling av ruslidelser skal skje med respekt for individets personlige integritet, og i tråd med grunnleggende rettigheter.

Partiet De Kristne mener private og frivillige aktører har en viktig rolle å spille både i forebyggende og behandlende arbeid og i recovery. Vi vil derfor gi stor frihet til å utvikle tilbud som er tilpasset hver enkelt bruker, og legge til rette for at institusjoner som kan vise gode resultater får gode arbeidsvilkår. Vi vil kreve at alle som får tildelt offentlige midler til bruk i rusbehandlingen må dokumentere effekten av behandlingen. Dersom lovverket er til hinder for denne kartlegging, vil vi arbeide for å endre lovverket i mer liberal retning slik at tidligere klienter kan oppsøkes etter et gitt antall år for å stå til disposisjon og svare på spørsmål om effekt.

Partiet De Kristne vil:

- Kriminalisere både bruk, besittelse og omsetning av all narkotika også i fremtiden
- Legge vekt på forebyggende tiltak på alle samfunnsnivåer
- Skape en helhetlig behandlingsskjede
- Legge til rette for stor variasjon i tilbudet

- Øke bruke av dag- og poliklinisk behandling i forhold til døgnbehandling
- Rusavhengige må fritt få velge behandlingssted innenfor definerte økonomiske rammer
- Dømme flest mulig rusmisbrukere til behandling framfor fengsel
- Vurdere økt bruk av tvangstiltak mot svært unge i tidlig fase av misbruk
- Øke informasjon til foreldre gjennom barne- og ungdomsskole
- Oppdatere barnevernsloven i forhold til barn som bruker narkotika
- Øke kompetansen om narkotika ved helsestasjoner for barn og unge
- Styrke informasjonen om narkotika i lærerutdanningen
- Ha et tettere samarbeid med private og ideelle behandlingssteder
- Styrke politi og tollvesen i kampen mot innføring av narkotika
- Korte ned på ventetiden på behandling i spesialhelsetjenesten, slik at færre må gå over fra sykepenger til attføring
- Kreve at alle som får tildelt offentlige midler til bruk i rusbehandlingen må dokumentere effekten av behandlingen
- Gå bort fra legemiddelassistert rehabilitering (LAR)

11.6 Alkoholpolitikk

Alkoholmisbruk er blitt et markant samfunnsproblem med store kostnader, både økonomisk og menneskelig. Uvettig bruk av alkohol er den bakenforliggende årsaken for ulykker i trafikken, blind vold, ødelagte familier, sykdom og tidlig død. Selv om de fleste håndterer sin egen alkoholbruk uten problemer, må vi forholde oss til de som ikke gjør det. Partiet De Kristne vil derfor videreføre ordningen med et statlig vinmonopol for å begrense tilgangen og redusere forbruket.

Alkoholserving på offentlige steder skal fortsatt være underlagt skjenkebevilling som nå. Kriteriene for å få tildelt slik bevilling skal være objektive og forutsigbare, og ikke være prisgitt skjønn. Vilåårene for bevillingen skal kontrolleres og håndheves strengt, slik at useriøse aktører lukes ut.

I mange større byer er det en utfordring at alle skjenkestedene stenger samtidig. Det gjør at svært mange trøtte og berusede mennesker strømmer ut i gatene samtidig, mange med kurs for de samme drosjeholdeplassene. Partiet De Kristne mener det må vurderes å innføre differensierte stengetider for skjenkesteder i større byer, eventuelt la stedene selv bestemme hvor lenge de vil holde åpent.

Partiet De Kristne vil:

- Opprettholde vinmonopolet som regulerende instans
- Håndheve vilåårene for skjenkebevillinger strengt
- Ha differensierte stengetider for skjenkesteder i større byer

11.7 Barne- og familievern

Partiet De Kristne mener det er foreldrenes ansvar og plikt å gi barn den tryggheten og omsorgen de skal ha. Når dette svikter, trenger vi et kompetent barnevern som kan gripe inn til beskyttelse for barnet. Dette må imidlertid skje med lavest mulig konfliktnivå, og alltid med familiens gjenopprettelse som mål.

Foreldre har et gudgitt ansvar for egne barn, og ingen offentlig instans kan endre på dette. En offentlig inngripen må derfor søke å være midlertidig i sitt vesen, og det primære målet for Barnevernet må være å bevare eller gjenopprette familien som et trygt, harmonisk og velfungerende sted for både barn og foreldre. Vi mener derfor det er naturlig å tenke på Barnevernet som et familievern, som ikke setter foreldre og barn opp mot hverandre, men ser helheten og søker å finne en samlende vei videre for hele familien.

Partiet De Kristne mener det i all praksis skal være to førende prinsipper for Barnevernets arbeid: At tiltak skal være så lite opprivende som mulig for barnet, og at den uttalte hensikten skal være å løse problemene, slik at barnet kan forbli hos foreldrene, eller tilbakeføres til disse så fort det er forsvarlig.

Barn skal ikke fjernes fra foreldrene gjennom et akuttiltak uten at det står om liv og helse. I slike tilfeller skal det foreligge en rettslig kjennelse fra en vakthavende dommer, basert på en selvstendig vurdering av grunnlaget. Denne kan innhentes via telefon når akuttiltak synes nødvendig. Innen 24 timer skal retten avgjøre om barnet kan tilbakeføres uten fare for liv og helse, eller om det må fjernes fra hjemmet i påvente av videre saksgang.

Der sterke hensyn taler for å sette barn under andres omsorg, bør Barnevernet først lete etter omsorgspersoner i barnets nære krets, for eksempel besteforeldre, tanter og onkler eller venner av familien. Dette gjør inngrepet mindre opprivende for alle, og veien tilbake til kjernefamilien enklere. Der det er tjenlig for barna, skal søsken alltid holdes samlet.

Offentlige inngrep i foreldreretten er dramatisk for dem det gjelder, og bør bare skje som en siste utvei. Partiet De Kristne ser med bekymring på at opprivende tiltak utløses på bakgrunn av anonyme bekymringsmeldinger. Det skal ikke være rom for at enkeltmennesker i Barnevernet alene kan splitte en familie på bakgrunn av enge vurderinger alene. Alle prosesser i et velfungerende familievern må være trygget mot unødig synsing fra saksbehandlere eller systematisk inhabilitet fra sakkyndige. Sakkyndige skal ikke få sine oppdrag fra Barnevernet eller tilknyttede aktører. De bør være ansatt av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, og ha fast lønn som ikke påvirkes av utfallet i enkeltsaker.

Partiet De Kristne vil styrke den faglige kompetansen til barnevernpedagoger, og overlate mindre til skjønn og personlig egnethet. Utdanningen må bli lenger, og nyutdannede må få bedre oppfølging i det daglige for å kvalitetssikre arbeidet som utføres. Vi vil øke utdannelsen til fem år, hvorav det siste året er et praksisår. Dette året skal kandidaten være under løpende evaluering og kontroll av en sertifisert veileder. Etter gjennomført praksis skal vitnemålet ledsages av en skriftlig sluttattest med evaluering fra veileder.

I dag sliter mange barnevernsavdelinger med underbemanning og lite ressurser. Partiet De Kristne mener det er essensielt at det er ansatte nok til at alle saker får en grundig behandling innen rimelig tid. Lang behandlingstid kan i denne type saker i seg selv skape problemer og traumer for barn og foreldre. Det er derfor uheldig at de ulike avdelingenes økonomi er avhengig av kommuneøkonomien. Vi vil derfor vurdere om barneverntjenesten heller skal ha statlig finansiering.

Partiet De Kristne vil:

- Endre fokuset fra barnevern til familievern
- Lovfeste objektive kriterier for å ta barn vekk fra foreldrene
- Innføre et krav om en kjennelse fra en vakthavende dommer før akuttiltak
- Innføre femårig utdanning for barnevernspedagoger, der siste året er praksis under løpende tilsyn av sertifisert overordnet
- Innføre interkulturell forståelse som en del av utdanningen
- Vurdere statlig finansiering av Barnevernet
- Gi bedre opplæring og oppfølging av fosterhjem
- Kvalitets sikre tilsyn av barnevernsinstitusjoner
- Sikre nok ansatte og kortere saksbehandlingstid
- Fokuserer på rådgivning og hjelpetiltak i hjemmene
- Øremerke ressurser til opplysning om norske lover og regler inn mot fremmedkulturelle miljøer
- At alle fosterhjem skal bestå av et tokjønnede ektepar

12. Samepolitikk

Partiet De Kristnes utgangspunkt er at ingen innbyggere skal forskjellsbehandles på grunn av etnisitet. Når det kommer til den samiske befolkningen i Norge mener vi likevel at vi er forpliktet til å legge til rette for en best mulig utøvelse av samers kultur, språk og næring. Dette med bakgrunn i at samene er Norges urfolk. Dette gjenspeiles også i inngåtte forpliktende internasjonale avtaler som pålegger oss et særlig ansvar for å verne om og utvikle vår egen urbefolkning. Politiske vedtak blir derfor innenfor rammen av de avtaler og konvensjoner som Norge har ratifisert om urfolks rettigheter.

Partiet De Kristne vil legge vekt på at den samiske befolkningen i Norge skal få bevare sitt språk og sin kultur i tråd med sine tradisjoner. Partiet De Kristne vil legge til rette for at samene skal få utvikle seg kulturelt og materielt ut fra sine egne premisser. Det må i minst mulig grad gjøres inngrep i samiske bruksområder på en måte som svekker samiske næringer.

12.1 Sametinget

Sametinget er et rådgivende organ for Stortinget. Sametinget får hvert år overføringer fra staten til for eksempel kulturfremmende tiltak og samisk språkopplæring. Sametingets oppgaver skal være å utvikle samisk språk, kultur, næring og samers rettigheter som urfolk i Norge.

12.2 Språk og kultur

Språk er en av menneskets viktigste identitetsmarkører. I dag har vi de tre samiske språkene, nord-, lule- og sørsamisk som er i allmenn bruk i Norge. De samiske språkene er truet, og vil, om det ikke settes inn jevnlig tiltak for å bevare dem, komme til å dø ut. Partiet De Kristne vil legge til rette for at samene kan

bevare og utvikle sine språk og sette inn ekstra ressurser i områder hvor språket står svakt. Sametinget skal fortsatt være den instansen som i hovedsak jobber med språk, kultur og næringssspørsmål. Det må bevilges mer penger til Sametinget, så de kan jobbe enda mer med disse områdene.

12.3 Reindrift

Primærnæringene er sentrale kunnskapsarenaer for bevaring, utvikling og formidling av tradisjonell kunnskap.

Reindrift er i mange områder, særlig utenfor de samiske kjerneområdene, selve bærebjelken til den samiske kulturen.

De politiske målene i dagens reindriftspolitik er å sikre en økonomisk, økologisk og kulturelt bærekraftig reindriftsnæring. Partiet De Kristne vil jobbe for at disse delmålene skal vektlegges like mye i fremtidens reindriftspolitik. Det må sikres gode ramme-betingelser for næringen, slik at de som driver med reindrift sikres forutsigbar inntekt.

Partiet De Kristne vil:

- Opprettholde Sametinget som rådgivende organ for Stortinget, og der det er tjenlig overføre ansvar for forvaltning av enkeltsaker og økonomiske ressurser til Sametinget
- Arbeide for å holde samisk språk, kultur og tradisjon i hevd (reindrift, mat, musikk og doudji/håndtverkskunst)
- Tilby samer valgfritt sidemål i kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk
- Gi reindriftsnæringen så frie kår som mulig, men ta hensyn til en bærekraftig utvikling av private og offentlige beitemarker. Overbeiting må unngås.
- Opprettholde fagopplæring innen samisk håndtverkskunst (doudji) i skoleverket

13. Justis og beredskap

Uten trygghet i hverdagen kan hverken enkeltmennesker, familier eller næringsliv blomstre og trives. Det er staten alene som har rett til å bruke tvangsmidler på vegne av befolkningen. Det betyr at vi som innbyggere har gitt fra oss retten til å beskytte oss selv i bytte mot tryggheten staten kan gi oss. Det blir da et problem når folk opplever at myndighetene ikke klarer å beskytte sine innbyggere på en tilfredsstillende måte.

Partiet De Kristne vil ikke ha en politistat der befolkningen utsettes for unødig overvåkning og innskrenkelse, men vi vil ha et statsapparat som hindrer vold, holder forbrytere vekk fra gata og oppklarer forbrytelser. Det betyr blant annet at politiet må ha ressurser til å stille når det er behov, og til å drive seriøs etterforskning, også av mindre saker.

Alt arbeid med nasjonal sikkerhet og beredskap er i dag fragmentert, usystematisk og uten sentral styring. Partiet De Kristne mener det vil være riktig og nødvendig å opprette et eget departement som får et overordnet ansvar for dette. Det vil styrke hele sikkerhetsarbeidet og redusere samfunnets sårbarhet.

13.1 Politi

I dag er det mange forbrytelser, også med kjent gjerningsmann, som ikke etterforskes fordi politiet mangler nødvendige ressurser. Dette svekker folks tillit til ordensmakten, og skaper utrygghet i befolkningen. De siste årene har vektere overtatt mange oppgaver som naturlig tilhører politiet. Men trygghet skal være for alle, ikke bare dem som har råd til å kjøpe den.

Politiet trenger å styrkes på mange områder: Økt bemanning, oppdatert kompetanse for å takle dagens utfordringer, og bedre materiell. Større bruk av sivilt personell til administrative oppgaver vil frigjøre kapasitet, slik at politiets eget mannskap kan brukes til operativ tjeneste.

Partiet De Kristne mener Politihøgskolen må evalueres løpende for å sikre at utdannelsen er relevant og tilpasset dagens virkelighet. Det bør også opprettes en nasjonal informasjonsbase med oversikt over tilgjengelig mannskap og utstyr som kan brukes i en eventuell krisesituasjon.

Det må være et krav at alle politioperative ledere også har bakgrunn fra operativ tjeneste, og det må ansettes nok politijurister slik at påtaleenheten ikke blir en flaskehals i straffesakskjeden.

13.2 Veteraner

Partiet De Kristne ser på norske veteraner som en ressurs for samfunnet og for næringslivet. Vi vil søke å legge til rette for styrkede løsninger for sysselsetting av veteraner og gode løsninger for å ta del i humanitært og samfunnsrelatert arbeide etter endt tjeneste.

Partiet De Kristne vil arbeid for å snu veteranbegrepet slik at de får den respekt og anerkjennelsen de fortjener fra det norske samfunn, og at de veteraner som har gitt sin egen helse i tjeneste for Norge skal få de beste løsninger.

Partiet De Kristne vil jobbe aktivt for at de ulike veteranorganisasjoner og initiativ som satser eller støtter veteraner, får de beste forutsetninger for å bidra positivt rundt en helhetlig veteranplan med fokus på nye og kreative løsninger med høy effekt, og tiltak som styrker familiene rundt veteranene.

Partiet De Kristne vil:

- Ha mer synlig politi i gatene
- Vil reversere den såkalte «nærpolitireformen» og sikre operativt personell ute i lokalmiljøene
- Bruke sivilt personell til administrative oppgaver for å frigi politiet til operativ tjeneste
- Utrede alternativer til bruk av operative politipersonell til fangetransport, framstilling av fanger og lignende oppgaver
- Sikre at politiet har nok ressurser til å løse sine lovpålagte oppgaver, og styrke politiets arbeid mot datakriminalitet

- Utstyre politiet med oppdatert teknologi på IKT og samband
- Sørge for at politiet utstyres med en tilstrekkelig og moderne helikopterpark som kan dekke hele landet, eventuelt samordne med Forsvaret der det er naturlig
- Ha en løpende evaluering av politihøyskolen for å sikre at utdannelsen er relevant og tilpasset dagens virkelighet
- Opprette en nasjonal informasjonsbase med oversikt over tilgjengelig mannskap og utstyr som kan brukes i en eventuell sivil krise
- Være restriktiv i bruk av elektronisk overvåking av befolkningen
- Si nei til Datalagringsdirektivet og lignende systemer
- Samordne datasystemene i hele straffesakskjeden
- Stoppe, og eventuelt reversere, sentraliseringen av det operative politiapparatet
- Overføre alle mindre alvorlige lovbrudd for personer under 18 år til konfliktrådet
- Sikre ofre for alvorlig kriminalitet, og særskilt voldskriminalitet, bedre oppfølging og ettervern
- Øke fokuset på vold mot kvinner og barn, og vold i nære relasjoner
- Utrede behov for lovendringer som kan optimalisere PST sine oppgaver i samfunnet
- Stille seg positivt til permanent bevæpning av politiet

13.3 Domstolene

Den dømmende myndighet skal forbli fri og uberørt av politisk og religiøs press. Norske domstoler skal sikre at Grunnloven holdes i hevd, og dømme etter vedtatte menneskerettighetsprinsipper og norsk rettspraksis. Norske lover skal gjelde likt for alle, og det skal ikke finnes alternative eller parallelle systemer med dømmende myndighet i Norge. Vi vil derfor avvise alle forsøk på å innføre sharialover eller lignende på norsk jord.

Domstolene gir i dag et generelt inntrykk av ressursmangel. Det går for lang tid fra avsluttet etterforskning til rettskraftig dom. Dette skyldes manglende kapasitet både fra påtaleenheten i politiet, fra domstoladministrasjonen, og fra selve domstolen. Domstolene må derfor få flere sentrale bevilgninger som følge av økende saksmengde. Den lange behandlingstiden i kriminalsaker er i mange tilfeller en ekstra belastning for ofre.

Det er i dag mulig å få fri rettshjelp. Partiet De Kristne mener det er avgjørende for rettsikkerheten at ingen stenges ute av systemet på grunn av manglende økonomi. Vi vil derfor lette på kravene for fri rettshjelp, slik at også de med anstrengt privatøkonomi kan få prøvet sin sak i retten.

Partiet De Kristne vil:

- Ha hurtigdomstoler for utenlandske kriminelle
- Eliminere unødig ventetid mellom lovbrudd, dom og soning
- Sikre et straffenivå som reflekterer alvoret i den enkelte kriminelle handling
- Ha strengere straffer når det gjelder seksuelle lovbrudd mot barn, voldtekt og sedelighetsforbrytelser
- Heve maksimumsstraffen for forbrytelser mot menneskeheten, grove terroranslag og massedrap til 50 år
- Avvikle ordningen med «strafferabatt» ved flere lovbrudd

- Avvise alle forsøk på å utvikle parallelle lovverk og religiøse domstoler i Norge
- Kreve full åpenhet om medlemskap i losjer og ordner som kan medføre inhabilitet i en rettssak

13.4 Kriminalomsorgen

Den siste omorganiseringen av kriminalomsorgens distrikter og administrasjon er ikke dokumentert i forhold til resultat. Det er nødvendig å kreve at omorganiseringer av en viss størrelse følges opp med dokumentasjon i forhold til forventet resultat.

Dagens lovverk beskytter de innsatte på en måte som hindrer ansatte i Kriminalomsorgen å føre nødvendig kontroll mot innsmugling av narkotika, mobiltelefoner m.m. Partiet De Kristne ønsker å styrke hjemmelen for sikkerhetssjekk i norske fengsler – også av gjester og advokater.

Fengselskøene har vært, og er, lange. Dette avhjelpest i stor grad av at Kriminalomsorgen får fullmakt til å løslate innsatte før soningen er fullført for å gi plass til nye innsettelse. Dette undergraver rettsoppfatningen i samfunnet, og fører til at innsatte løslates uten tilstrekkelig oppfølging og kontroll. Partiet De Kristne vil sikre at fanger kan starte soningen umiddelbart og sitte ut den foreskrevne tiden. Bevilgningene til Kriminalomsorgen må følge opptrappingen i den øvrige straffesaksjeden.

Partiet De Kristne vil også forenkle muligheten for å gjøre soningavtaler med hjemlandet til utenlandske domfelte, der Norge betaler realkostnadene ved at kriminelle utlendinger soner i sitt hjemland.

Partiet De Kristne vil:

- Bygge ut kriminalomsorgen der behovet for fengselsplasser er størst
- Styrke hjemmelen for sikkerhetssjekk i norske fengsler
- Inngå soningsavtaler for utenlandske domfelte med flere land, og gjøre disse ordningene mer effektive
- Avvikle bruk av samfunnsstraff i voldssaker
- Etablere egne fengsler med reduserte fasiliteter for utenlandske innsatte som skal sendes tilbake til hjemlandet etter endt soning
- Utvide bruken av fotlenkesoning

13.5 Forsvar og Heimevern

Partiet De Kristne mener det er avgjørende at Norge har et forsvar som er oppdatert og effektivt og tilpasset det moderne trusselbildet. Vi vil fortsatt satse på NATO-samarbeidet, men også sikre tilstrekkelige midler til å opprettholde en slagstyrke som virker avskrekkende på potensielle inntrengere. Dette vil innebære en rask og markant opprusting av Forsvarets stridsevne i forhold til i dag. Forsvaret skal ha nødvendig materiell, tilstrekkelig øvelse og en geografisk organisering som er tilpasset dagens trusselbilde.

Vi vil lytte til vurderingene fra Forsvarets operative ledelse, og sørge for at de får de ressursene de trenger for å løse oppdraget. Samtidig vil vi sette krav til den økonomiske styringen, og innføre et tydelig skille mellom drift og investeringer.

Den allmenne verneplikten har vært, og skal fortsatt være, en viktig del av Norges forsvar. Vi vil fjerne den allmenne verneplikten for kvinner, men sørge for at alle stridsdyktige menn avtjener sin verneplikt som tidligere.

Forsvaret er over tid blitt mer moderne og teknisk krevende. Vi vil derfor opprette en profesjonell, stående avdeling innen hver forsvarsgren for å sikre en permanent stamme av militær og teknisk kompetanse.

Partiet De Kristne mener det var uheldig å legge ned spesialenhetene som var organisert under Heimevernet. Disse enhetene bestod av frivillige soldater som hadde en interesse og et engasjement langt utover det vanlige. De var kvalifiserte til spesialoperasjoner, og ville i krisesituasjoner utgjøre en stor forskjell. Vi vil umiddelbart gjenopprette spesialenhetene under Heimevernet, og samordne innsatsen slik at de i fremtidige krisesituasjoner kan disponeres sammen med politiet.

Det er et mål for oss at norske soldater ikke engasjerer seg mer på utenlandsk jord enn strengt nødvendig. Vi vil begrense den norske deltakelsen til konflikter der NATO må intervensere i forhold til forpliktelser overfor medlemsnasjonene. Det kan også være aktuelt å delta i regi av FN i fredsbevarende operasjoner, som for eksempel i Libanon. Slike operasjoner må vurderes i hvert enkelt tilfelle opp mot kravet til aktiviteter.

Partiet De Kristne vil:

- Satse videre på NATO-samarbeidet
- Oppfylle NATOs ønske om å bruke 2% av BNP til forsvar
- Gjenopprette spesialenhetene under Heimevernet, og samordne innsatsen slik at de i fremtidige krisesituasjoner kan disponeres sammen med politiet
- Kreve bedre økonomistyring fra Forsvaret, og øke bevilgningene der det kreves
- Splitte forsvarsbudsjettet i investeringer og drift
- Kreve balanse mellom drift og investeringer i Forsvaret
- Sørge for at alle operative avdelinger holder et nødvendig treningsnivå
- Opprette en profesjonell, stående avdeling innen hver forsvarsgren for å sikre en permanent stamme av militær og teknisk kompetanse
- Opprettholde et aktivt landbruk over hele landet som en del av forsyningsberedskapen
- Samordne og forbedre kystberedskapen
- Opprettholde full verneplikt for alle menn, med minimum 3 måneders rekruttskole
- Ruste opp heimevernet i antall soldater, utstyr og antall øvelser
- Opprettholde Sjøheimevernet
- Styrke ubåtvåpenet og beholde kystkorvettene
- Videreføre Brigade Nord med minimum tre manøverbataljoner
- Forlegge de nye jagerflyene på minimum tre baser: Bodø, Ørlandet, Rygge
- Legge FLO under Forsvarssjefen som styrer det totale budsjettet for forsvarssektoren
- Gjenopprette Forsvarets Overkommando og flytte Forsvarssjefen med hans stab ut av departementets lokaler

- Etablere en transporthelikopter-skvadron til hurtig forflytning av infanteri og HV's avdelinger (denne må stilles tilgjengelig for politiet når situasjonen krever det)
- Fjerne allmenn verneplikt for kvinner, men fortsatt gi full anledning til å avtjene frivillig verneplikt
- Styrke norsk luftvernkapasitet
- Opprettholde elektronisk overvåking av alle norske grenseoverganger
- Etablere et utvalg som kan tenke nytt om samhandling mellom politi og forsvar i terrorberedskap i Norge, slik at vår totale kapasitet kan best utnyttes
- Opprette en ny brigade i Sør-Norge
- Opprettholde maritim overvåking langs kysten

13.6 Innvandring og flyktninger

Partiet De Kristne mener det er viktig at Norge som et rikt land strekker seg langt for å hjelpe nødstilte mennesker andre steder i verden. Men Norge er et lite land, med relativ liten og homogen befolkning som trenger en sterk, bærende kultur med felles verdier og kjøreregler. Det er derfor begrenset hvor mange mennesker fra andre kulturer vi kan ta imot, integrere og skaffe arbeid og bolig til.

Skal Norge kunne hjelpe mennesker også i fremtiden, må vi føre en politikk på dette området som er bærekraftig, både kulturelt og økonomisk. Mennesker som får opphold i Norge må tilpasse seg de normer og verdier som gjelder her. Dette gjelder blant annet respekten for demokrati, ytringsfrihet, religionsfrihet og likestilling. Partiet De Kristne mener også det er riktig og naturlig at vi under ellers like forhold prioriter flyktninger med en kulturell og religiøs bakgrunn som avviker minst fra den rådende kulturen i Norge.

Som hovedregel bør mennesker hjelpes så nært sitt eget hjemland som mulig. Det gir bedre bruk av ressurser, og er mindre belastende for den det gjelder og deres familie. Samtidig må Norge ha smidige og effektive systemer for å håndtere de som søker asyl her i landet. De som åpenbart ikke har rett på opphold skal siles ut og sendes tilbake umiddelbart. Dette frigjør kapasitet til å behandle de andre sakene raskere, og det styrker asylinstituttets omdømme i befolkningen. Reelle flyktninger med rett til opphold, bør raskt hjelpes til et meningsfylt liv som aktive deltagere i det norske samfunnet.

Partiet De Kristne vil opprettholde asylinstituttet. En stat skal fortsatt kunne gi forfulgte personer beskyttelse på eget territorium, på ambassader og ombord på fartøyer under nasjonens flagg. Men vi mener det undergraver asylinstituttet at mennesker reiser fra land til land før de ber om asyl. Flyktninger skal søke asyl i nærmeste trygge land. Reiser de videre derfra av egen vilje, er de ikke lenger flyktninger, men søker materiell framgang. Det bør ikke utløse noen rett til opphold i Norge.

Partiet De Kristne mener det ikke skal være noen selvfølge at alle som kommer til Norge skal ende opp som statsborgere. Det må være en grunnleggende forutsetning at mennesker som søker en trygg havn på grunn av kriser og konflikter i eget hjemland skal vende hjem så snart det er trygt.

Det er Statens ansvar å trygge landet, både militært og med tanke på hvem som krysser grensene. Men de som har grunn til lovlig opphold skal tas imot med gjestfrihet og varme. Vi vil derfor oppmuntre både privatpersoner, kristne menigheter og andre frivillige organisasjoner til å vise omsorg for de som allerede er inne i landet, enten som asylsøkere, flyktninger eller innvandrere.

Partiet De Kristne vil:

- Redusere antall ankemuligheter for asylsøkere som har fått avslag
- Sikre umiddelbar hjemsending av grunnløse asylsøkere og personer som oppholder seg ulovlig i Norge.
- Nekte voksne som ikke har lovlig opphold i Norge plass ved norske studier
- Åpne for å øke antall kvoteflyktninger hvis situasjonen tilsier det
- Fortsatt kreve bestått kurs i norsk språk, historie, kultur og religion for alle som søker oppholdstillatelse i Norge
- Etter fullført soning sende hjem flyktninger og asylsøkere som begår alvorlige straffbare handlinger i Norge
- Innføre sanksjoner overfor land som nekter å ta i mot egne statsborgere
- Gi asylsøkere som søker opphold på grunn av sin tro, rett til tolk med samme religion
- I alle rettsavgjørelser skal oversettelsesarbeidet kvalitetssikres før dommen regnes som rettskraftig
- Opprettholde servicesentre for politi, UDI, NAV og skatteetaten
- Jobbe for å bosette flyktninger raskere
- Føre en restriktiv politikk rundt familiegjenforening
- Innføre 24-års aldersgrense for ekteskapsinngåelse fra fjernkulturelle land (henteekteskap)
- Kun gi opphold når familien har sterkest samlet tilknytning til Norge
- Kreve at referanseperson har tre års sammenhengende arbeid eller studier i Norge og dokumentert evne til underhold før familiegjenforening godkjennes
- Redusere klagefristen fra tre til en uke for asylsøknader som åpenbart ikke fyller vilkårene for beskyttelse
- Tilbakekalle oppholdsgrunnlag dersom det blir fred og stabilitet i land der personer med midlertidig opphold kommer fra
- Kreve lengre opphold i Norge for å få norsk statsborgerskap
- Innføre forhåndsgodkjenning av bedrifter, slik at eksperter kan komme til Norge, starte arbeidet og ordne søknad om arbeidsinnvandring i etterkant
- At det overordnede målet med hjelp til flyktninger skal være at de skal vende hjem til eget land når situasjonen tillater det
- Jobbe internasjonalt for å tilpasse bestående konvensjoner knyttet til flyktninger/asylsøkere til dagens situasjon. Inntrykket er at bestående konvensjoner og avtaler så dagens lys i etterkrigstiden med de kriterier som da lå til grunn.
- Vurdere alle som søker asyl, men prioritere kristne asylsøkere

14. Norge i verden

Rent økonomisk står Norge i en særstilling i verden. Det gjør oss sikkerhetsmessig utsatt, men det gir oss også ressurser til å gjøre en forskjell internasjonalt. Partiet De Kristne mener vi trenger et nært sikkerhetspolitisk samarbeid med andre makter, men at vi ikke hører hjemme i en union med andre stater.

Som et lite land er vi avhengig av å samarbeide utstrakt med andre nasjoner. Men utenrikspolitikken må utformes slik at den ikke kommer i konflikt med Grunnloven. Grunnloven må aldri tilpasses for at Norge skal samarbeide tettere med internasjonale sammenslutninger av noen art.

Norsk suverenitet skal ikke avgis i strid med Grunnlovens paragraf 1 og 115. Høyesterett skal på eget initiativ vurdere lovligheten av vedtak som kan være i konflikt med Grunnloven. Dersom Høyesterett mener en slik betenkning er påkrevd, må Stortinget utsette sin behandling til denne er gjennomført. Også om en eller flere stortingsrepresentanter krever det, skal Høyesterett gjøre en slik betenkning.

14.1 EU

Den europeiske union (EU) har i flere tiår virket samlende og stabiliserende på et krigstrett Europa med mange gamle skillelinjer og potensielle konflikter. Partiet De Kristne mener likevel det er sterke grunner til å holde Norge utenfor EU også i framtiden. Medlemskap vil være å avgi suverenitet i strid med Grunnloven, også §1, som erklærer at Norge er «et frit, selvstændigt, udeleligt og uafhængeligt Rige».

Det er også praktiske grunner til å holde Norge utenfor en ny union. EU har et demokratisk underskudd som ikke er forenelig med de sterke tradisjonene vi har for folkestyre og lokaldemokrati. Selv om EU fortsatt er i støpeskjea, er det sterke krefter som ønsker å samle makt sentralt i unionen. Da blir avstanden til byer og bygder i Norge stor. Partiet De Kristne mener derfor at Norge er tjent med å råde over egne ressurser, bestemme sine egne lover og beholde vår sikkerhets- og utenrikspolitiske handlefrihet.

Når EU i økende grad ønsker å tale med én stemme, er det også behov for frittstående land som kan opptre uavhengig og nøytralt, særlig i sammenhenger hvor det er behov for meglings og konfliktløsning. Partiet De Kristne mener et fritt og selvstendig Norge er godt skikket til å ta på seg slike oppdrag.

Hvis forslag om å søke norsk medlemskap i EU kommer opp i fremtiden, vil Partiet De Kristne kreve folkeavstemning før forhandlinger inngås, og eventuelt også når et forhandlingsresultat foreligger.

14.2 EØS

Den europeiske økonomiske samarbeidsavtalen (EØS) har gitt Norge tilgang på mange markeder, og har vært et viktig alternativ til medlemskap i Den europeiske unionen. Avtalen representerer imidlertid en konstitusjonell utfordring for Norge. Vi pålegges en mengde direktiver som norske myndigheter implementerer forløpende. Partiet De Kristne mener Norge er tjent med gode handelsavtaler, men vil se nærmere på bruken av den eksisterende vetoretten. Vi ønsker ikke en praksis som i realiteten innebærer avgivelse av suverenitet i strid med Grunnloven.

Et av de viktigste argumentene for å bli medlem av EØS var markedsadgang for norsk fisk. Fisk er vår største eksportnæring utenom olje/gass. I dag er imidlertid Russland den største avtaker av norsk fisk, og argumentet har derfor svekket betydning. Hvis forhold gjør det naturlig å tre ut av EØS-avtalen, vil Partiet De Kristne gå inn for at Norge inngår gode bilaterale avtaler med land vi naturlig handler med.

14.3 Schengen

Schengen-avtalens hovedtanke er å lette reise mellom avtalelandene, blant annet gjennom pass- og visumfrihet ved interne grensepasseringer. Samarbeidet omfatter i dag 26 land i Europa. Selv om vi setter pris på smidigheten i ordningen, har den medført et ikke ubetydelig tilsig av kriminelle, som ellers ville blitt stoppet ved grensen. Schengen-avtalen er også tett knyttet til Den europeiske unionen, og EU vedtar stadig nye rettsakter som føyes til tilknytningsavtalen. Dette kan innebære tap av suverenitet og selvbestemmelse.

Partiet De Kristne vil gjenopprette kontrollen ved egne grenser, og sikre at kriminelle individer og grupper stanses på vei inn. Vi ønsker å tre ut av Schengen-avtalen slik den foreligger nå, og eventuelt erstatte den med bilaterale avtaler.

Partiet De Kristne vil:

- Holde Norge utenfor EU
- Si opp EØS-avtalen til fordel for bilaterale avtaler med
- blant annet EU, Russland, Storbritannia og USA.
- Etablere en tilfredsstillende norsk grensekontroll
- Si opp Schengen-samarbeidet med tanke på grensekontroll og selvbestemmelse
- Evaluere det nordiske samarbeidet med henblikk på situasjonen i blant annet Sverige
- Arbeide for fri handel, også mellom utviklingsland og industriland
- Trekke Norge fra forhandlingene om TTIP
- At Norge ikke skal gå inn i forhandlinger med organisasjoner som undergraver demokratiske prosesser i Norge

14.4 FN

Partiet De Kristne mener at Norge skal bidra til å gjøre verden til et tryggere og mer stabilt sted, blant annet gjennom deltagelse i internasjonale samarbeidsorganisasjoner som FN. Riktig bruk av De forente nasjoner kan bidra til å bevare og styrke en internasjonal rettsorden.

Partiet De Kristne mener imidlertid FN over tid har svekket sin legitimitet, blant annet gjennom unnfalighet overfor brudd på menneskerettigheter i egne medlemsland og uproporsjonert fordømmelse av Israel. Partiet De Kristne vil arbeide for et FN som er mer tro mot sine idealer, og legge ned avdelinger som, direkte eller indirekte, brukes til å sementere konflikter og systematisere urett. Eksempel på dette er UNRWA, som er et betydelig hinder for en løsning i Midtøstenkonflikten. Partiet De Kristne vil vurdere Norges økonomiske bidrag til FN-systemet dersom totalitære krefter vinner fram i organisasjonen.

14.5 Midtøsten og Israel

Som eneste fungerende demokrati i sitt område, fortjener Israel vår fulle støtte. Partiet De Kristne vil være en sann venn av det jødiske folk og staten Israel i en tid da mange lar seg forlede eller skremme til å vende dem ryggen.

Partiet De Kristnes støtte til Israel er basert på folkerett og internasjonal jus. Vi holder fast ved at jødernes rett til landet bygger på deres historiske, kulturelle og religiøse tilknytning til landet gjennom over 3000 år. Retten bygger på en sammenhengende jødisk tilstedeværelse i området.

Vi vil i alle ting helhjertet støtte Israels rett til å eksistere i fred og trygghet, og til selv å velge sin egen hovedstad.

Partiet De Kristne vil på alle måter være en pådriver for et tett og nært samarbeid innen handel, industri, miljøvern, turisme, utdanning og forskning. Vi vil derfor å opprette et sterkt forpliktende bilateralt samarbeid med Israel, og forplikte oss til å forsvare Israels legitime rettigheter som et jødisk nasjonalhjem innenfor trygge grenser, med demokratiske rettigheter, personlig frihet og nasjonal selvråderett.

Israel er en demokratisk rettstat. Konfliktene i området må først og fremst løses av partene selv, men Partiet De Kristne mener Norge som en forkjemper for fred og demokrati må sette krav til alle partene i området til å stanse all terror, og anerkjenne hverandres rett til å eksistere. Alle forsøk på å løse konfliktene i Midtøsten må bygge på en helhetlig forståelse av situasjonen, og et sannferdig forhold til historie og folkerett.

Partiet De Kristne vil bekjempe enhver form for antisemittisme i Norge og i verden forøvrig, også den moderne varianten der staten Israel erstatter den vandrende jøden som verdens sydebukk. Vi vil i skrift og tale bekjempe alle antydninger om at jøder skal fratras rettigheter som andre deler av befolkningen nyter godt av, enten det er snakk om retten til å bygge og bo, til å inneha bestemte yrker eller til å bevege seg fritt. Vi vil også bekjempe politiske og religiøse fordreininger av sannheten om jøders historie, kultur og religionsutøvelse og motarbeide alle former for antisemittisk motivert aktivisme.

For oss er det en selvfølge at Israel som andre frie og selvstendige land har rett til selv å velge sin hovedstad. Vi vil derfor flytte den norske ambassaden til hovedstaden Jerusalem med umiddelbar virkning.

Partiet De Kristne vil:

- Støtte Israel som eneste fungerende demokrati i området
- Helhjertet støtte Israels rett til å eksistere i fred og trygghet innenfor sine grenser og til selv å velge sin egen hovedstad
- Flytte Norges ambassade til Jerusalem
- Støtte jøders rett til å bosette seg i hele sitt nasjonalhjem, etter gjeldende folkerett vedtatt i San Remo i 1922
- Utvikle nære bilaterale forbindelser med Israel innen forskning, handel, industri, utdanning og turisme
- Tilby ønsket kompetanse til Israel innen olje og gass
- Sette krav til partene i området om at all terror må opphøre
- Kreve at omkringliggende land anerkjenner Israels rett til å eksistere i fred og trygghet

- Være pådrivere for en konstruktiv løsning for alle nasjoner i området
- Stille krav til arabiske land om å ta ansvar for palestinskarabiske flyktninger i eget land
- Trekke Norge ut av Giverlandsgruppen, og stanse alle pengeroverføringer til terrororganisasjoner og organisasjoner som er preget av korrupsjon og manglende åpenhet
- Støtte jøders rett til å be på tempelplassen

14.6 Bistand

Partiet De Kristne mener Norge bør bruke mer av sin rikdom til å hjelpe trengende i andre deler av verden. Den tradisjonelle forståelsen av bistand bør imidlertid vike for mer fokus på norske investeringer i de aktuelle områdene. Målet må være å styrke industri og næringsliv i mottakerlandene. Partiet De Kristne vil derfor gjøre det norske bistandsbudsjettet om til et eget utenlandsbudsjett, med fokus på investering i utenlandsk næringsutvikling.

Partiet De Kristne vil også styrke Norges kapasitet til å yte umiddelbar hjelp i nødrammede områder. Der det er naturlig, vil vi kanalisere hjelpen gjennom menigheter og organisasjoner som allerede rår over egnede apparater i de aktuelle områdene. Disse aktørene kjenner kulturen, vet hvor skoen trykker og har ofte omfattende nettverk på lokalt nivå. Midlene kan derfor formidles målrettet og effektivt, og med stor mulighet for kontroll i etterkant.

Partiet De Kristne vil:

- Flytte fokus fra bistand til investeringer og økonomisk partnerskap
- Gjøre om bistandsbudsjettet til et utenlandsbudsjett med fokus på investering i utenlandsk næringsutvikling
- Kanalisere nødhjelp gjennom private organisasjoner med gode løsninger og etterrettelig dokumentasjon
- Kreve redegjørelse for pengebruk og dokumentasjon av resultater på prosjekter som har mottatt offentlige midler. Denne oppgaven legges til Riksrevisjonen.
- Legge press på land der tros- og ytringsfriheten er truet
- Være tydelige på egne verdier i møte med representanter fra andre land og kulturer

Vedtatt på Partiet De Kristnes landsmøte

Oslo 29. april 2017